

Ettevõtluse mõju Helsingi ja Tallinna vahelisele liikumisele

Lõppraport

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

Tallinn - Helsinki 2012

Sisukord

1	Lähteülesanne	3
2	Kokkuvõte.....	4
3	Eesti ettevõtjad Soomes.....	5
3.1	Ettevõtete üldandmed	5
3.2.	Eesti investeringud Soomes.....	10
3.3.	Eesti ettevõtete valdkonnainvesteeringud	11
3.4.	Kokkuvõte.....	11
4	Soome ettevõtted Eestis	13
4.1	Ettevõtete üldandmed	13
4.2	Soome päritolu ettevõtted Tallinnas.....	19
4.3	Võrdlusinfo Eesti statistikaametist.....	21
4.4	Valdkondlikud tegevussuunad	25
4.5	Investeeringud.....	27
4.6	Kokkuvõte.....	28
5	Intervjuud ettevõtjatega	30
5.1	Kaupade ja inimeste liikumine	32
5.1.1	Kaubaveod.....	32
5.1.2	Reisijate liikumine.....	34
5.2.	Koostööd takistavad ja toetavad tegurid	40
5.3.	Eesti ja Soome ettevõtted	49
5.3.1.	Soome ettevõtte Eestis.....	49
5.3.2.	Eesti ettevõtted Soomes	51
5.4.	Kokkuvõte.....	53
Lisa 1.	Intervjueeritavad	55

Uuringu teostas:

1 Lähteülesanne

Kokkuvõtte algse ülesande kirjeldusest.

Uuringu esimeseks osaks on *desk*-uuring, mille raames tuleb koguda ja analüüsida statistilist infot Soome ettevõtete kohta Eestis (sh eraldi Tallinna regioonis) ning Eesti ettevõtete kohta Soomes (sh eraldi Helsingi regioonis). Analüüs peab sisaldama (vähemalt) järgmist infot viimase 5 aasta kohta:

- ettevõtete arv;
- tööga hõivatud isikute arv nendes ettevõtetes;
- ettevõtete põhitegevusalad;
- ettevõtete müügitulu;
- ettevõtete investeeringud.

Uuringu teiseks osaks on suuremate/olulisemate ettevõtete juhtide süvaintervjuud. Uuringu käigus tuleks intervjuuerida ± 10 peamiselt Eestis/Tallinnas tegutsevat Soome ettevõtjat ning ± 10 peamiselt Soomes/Helsingis tegutsevat Eesti ettevõtjat. Süvaintervjuude teemad on järgmised:

- kuidas ja millises mahus liiguvad Eesti ja Soome vahel ettevõtte kaubad ja inimesed;
- kuidas on inimeste ja kaupade liikumine aja jooksul muutunud, milliseid muutusi on tulevikus ette näha;
- millised on vedavad jõud ja takistused Tallinna ja Helsingi ettevõtluse edasisel integreerumisel;
- millised on ootused Tallinna ja Helsingi äri- ja sotsiaalse keskkonna arengule, sh seadusandlusele.

2 Kokkuvõte

Alljärgnevalt on toodud välja olulisemad järeldused kogutud statistikast ja läbiviidud intervjuudest.

Eesti ettevõtted on kogutud statistika alusel suhteliselt väikesed võrreldes teistest riikidest pärit Soomes tegutsevate ettevõtetega. Samas käive töötaja kohta läheneb aktiivselt EU27 päritolu ettevõtete käivetele, jäädes sellest küll veidi veel maha.

Eestist Soome tehtud investeeringud on küll olulised, samas on need Soome tehtud koguinvesteeringutega võrreldes vaid murdosa. Keskmine investeeringumaht Eestist pärit ettevõtte kohta on ligi 4-6 korda väiksem kui võrdluse aluseks võetud riikide puhul.

Soome ettevõtted Eestis on tänaseks sisuliselt majanduse loomulikud osad – üheks põhjuseks on ka ettevõtete ostud Eestis, mis tegutsevad täpselt samas tegevussegmendis, millega emaettevõtte tegutseb Soomes ja maailmas. Soome ettevõtted Eestis on keskmisest suurema käibe ja töötajate arvuga. Olulisel määral ollakse keskendunud rohkem Eesti siseturu teenindamisele, ekspordi osakaal käibes on madalam ligi 2 korda võrreldes Rootsi ettevõtetega (see võib küll tulla paari üksiku Rootsi ettevõtte suurest mõjust statistikale (Elcoteq, ABB).

Intervjuudest selgus, et Eesti turg on Soome ettevõtete jaoks oluliselt avatum kui Soome turg Eesti ettevõtetele. Soomes on probleemiks suletus, turu jaotatus, tööjõusuhted ning eelarvamused Eesti teostaja ja tema toodete/teenuste suhtes. Eesti ettevõtted tegutsevad Soomes suhteliselt pikaajalise vaatega. Soome tütarfirma on omandatud soodsa võimaluse ajal ning ootab paremaid olusid turul ning aitab aru saada tegelikult kohapeal toimuvast. Eesti ettevõtte Soome tütarfirma tegeleb veidi erineva tegevussuunaga kui emafirma Eestis.

Eestis asuva suhteliselt iseseisvalt juhitud üksuse abil teenindatakse lisaks kohalikule tarbijale ka teisi piirkondi.

Eesti ja Soome täiendavad üksteist – Soomest tuleneb läbimõeldus ja planeerimine, Eestist riskivalmidus ja katsetamine. Eesti on aidanud Soome ettevõtetel konkurentsipositsiooni parandada tänu soodsamale ja vabamale ettevõtluskliimale, tööjõu madalam maksumus on sellest üks osa.

Inimeste ja kaupade liikumine majanduste integreerudes suureneb, laevaühenduste kõrgemat maksumust on kasutajad märganud, samas hinnatakse kõrgelt võimalust vaid kahe tunniga Soome laht ületada. Autoga liiklejaid häirib aeganõudev väljasõit sadamatest Tallinnas ja Helsingis.

Erinevad transpordiühendused (laevad (sh erinevad piletiklassid), lennukid, kopter), rahuldavad erinevate tarbijagruppide vajadusi, kõikide nende olemasolu on vastanute jaoks oluline.

3 Eesti ettevõtjad Soomes

Alljärgneva osa eesmärgiks oli koguda ja analüüsida statistilist infot Eesti ettevõtete kohta Soomes (sh eraldi Helsingi regioonis). Analüüs peab vastavama lähteülesandele ja sisaldama (vähemalt) järgmist infot viimase 5 aasta kohta:

- ettevõtete arv;
- tööga hõivatud isikute arv nendes ettevõtetes;
- ettevõtete põhitegevusalad;
- ettevõtete müügitulu;
- ettevõtete investeeringud.

Lähteülesandele vastavalt kogusime nõutava informatsiooni. Nõutavate andmete põhjal pidasime oluliseks vaadelda ka nendest saadavaid suhtarve, et täpsemini aru saada tegelikest ettevõtete suurusdest või tõhususnäitajatest. Samuti otsisime juurde võrdusandmeid, et tekiks terviklikum ning võrreldav arusaamine Soomes tegutsevatest ettevõtetest suhestuses teistest riikidest pärit ettevõtetega.

Valminud osas on kirjeldatud esmalt ettevõtete üldandmed graafikutena, Eesti ettevõtete investeeringud Soomes ning muu leitud info. Graafikute või tabelite järel tõime välja olulisemad andmetest tulenevad järeldused.

Analüüsi läbiviimisel olid peamisteks allikateks olid Soome Statistikaamet, investeeringute osas Soome Pank ja Eesti Pank. Andmed on tänu erinevale kogumiseesmärgile osaliselt erinevad. Mõlemaid vaadeldes on aga võimalik välja tuua olulisemad trendid.

3.1 Ettevõtete üldandmed

Eesti ettevõtete jaoks on Soome turule laienemine oluline samm tegevusmahtude suurendamiseks. Soome on lähedal nii geograafiliselt kui kultuuriliselt, turg on ligi 4-6 korda Eesti turust suurem. Seeläbi suureneb oodatavalt käive, paraneb olemasolevate investeeringute tootlikkus ning suureneb tänu kasvanud mastaabiefektile ka konkurentsivõime.

Alljärgnevalt on vaadeldud Eesti ettevõtete Soome tütarfirmade andmeid. Tuleb meeles pidada, et suurem osa Eestist Soome müüvaid ettevõtteid siiski ei kasuta kohapealse tütarfirma olemasolu vaid müüb tooteid Eesti ettevõtte kaudu. Seetõttu kajastab see Eesti ettevõtete tegevuses vaid ühte (aktiivsemat) osa.

Alltoodud andmete puhul tuleb arvestada, et need kõiguvad väga suures ulatuses. Kõikumise põhjuseid antud töös ei uuritud. Seetõttu ei ole otstarbekas arvestada ühest aastast tulenevaid (kasvu-) numbreid, küll aga on mõttekas vaadelda tendentse või suundumusi, mis võrdlevad tabeli aastate algusosa (2004-2006) tabeli viimaste aastate (2008-2010) andmetega.

2000. aastate alguses seisuga võib ütelda, et Eesti ettevõtete esindatus Soomes oli väga väike. 2004. aasta andmete kohaselt oli Eesti ettevõtteid Soomes vaid 4 (Graafik 1), samas kui üldse oli sel ajal Soomes 1259 (Tabel 1) EU27 riikidest pärit ettevõtet.

Tabel 1 Eestis tegutsevad EU27 ettevõtted

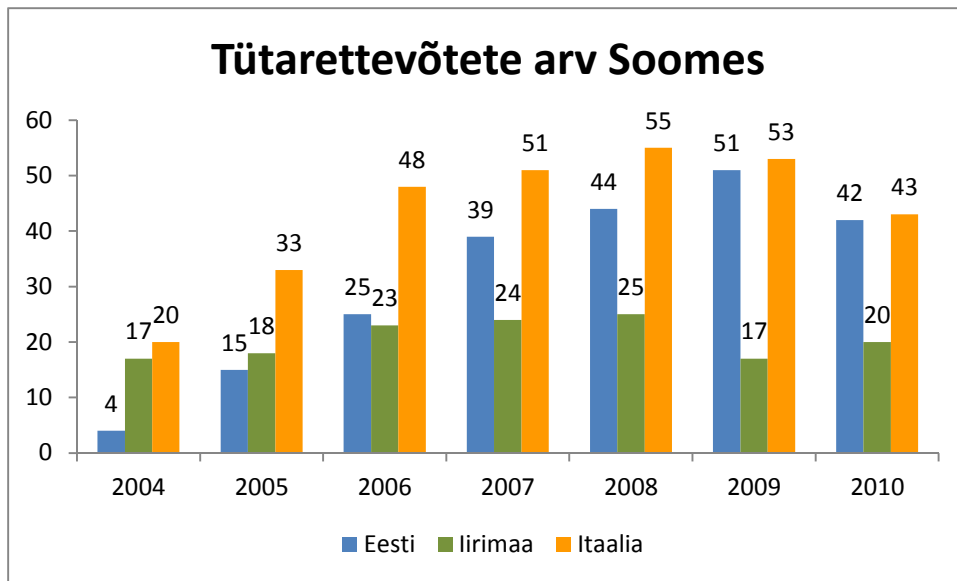
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU27							
Tütarettevõtete arv	1 259	1 507	1 643	1 886	2 106	2 027	ap
Töötajate arv (täistööaja arvestus)	110 916	120 282	131 247	151 372	170 726	156 863	ap
Käive (miljon eurot)	30 594	34 372	35 949	42 930	50 824	40 484	ap

Allikas: Soome statistikaamet

Otstarbekas on võrrelda Eesti ettevõtteid Soomes ka teistest riikidest pärit ettevõtetega, et saada paremini aru, millest erinevad muudatused võivad olla tingitud. Võimalikeks võrdlusriikideks sobivad oodatavalt Eestiga võimalikult sarnase olemusega riigid või siis riigid, kelle puhul võib nende kauguse tõttu hinnata, et Soome turg ei ole huvitavam mistõttu ka turule suunatud tegevustesse panustatakse vähem.

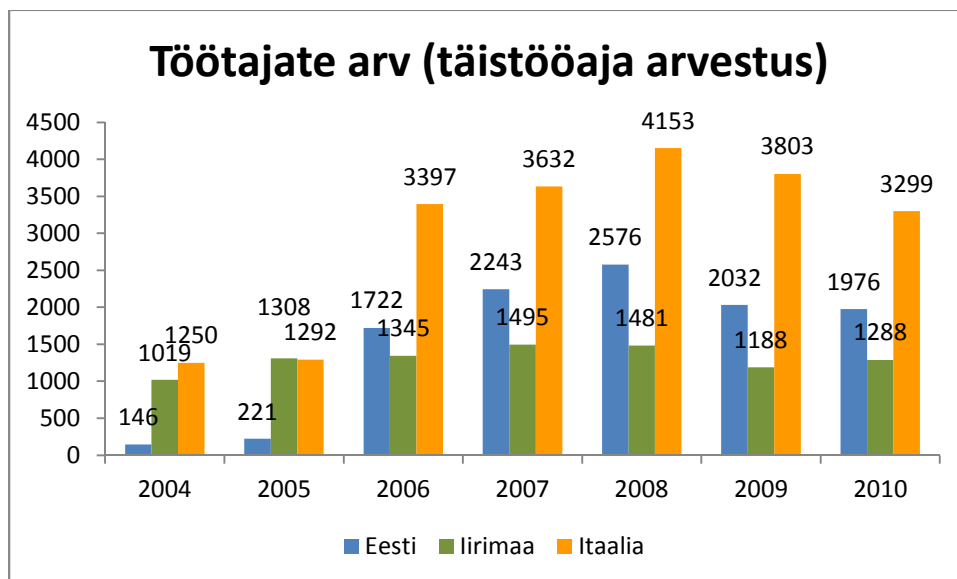
Kuna kõikide Euroopa riikide kohta Soome statistikaamet andmeid välja ei too, valisime võrdlusriikideks Iirimaa (aktiivsus) ja Itaalia (kaugus). Valikuvõimaluste hulka kuulusid Austria, Belgia, Taani, Prantsusmaa, Saksamaa, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Holland, Rootsi, Suurbritannia, Jaapan, Norra, Venemaa, Šveits ja USA, üldkategoriatest „teised EL-15 riigid“, Balti riigid (kus Eesti ettevõtted moodustavad ca 94%) ja EU välised riigid.

Graafik 1. Eesti, Iirimaa ja Itaalia tütarettevõtete arv Soomes (2004-2010)

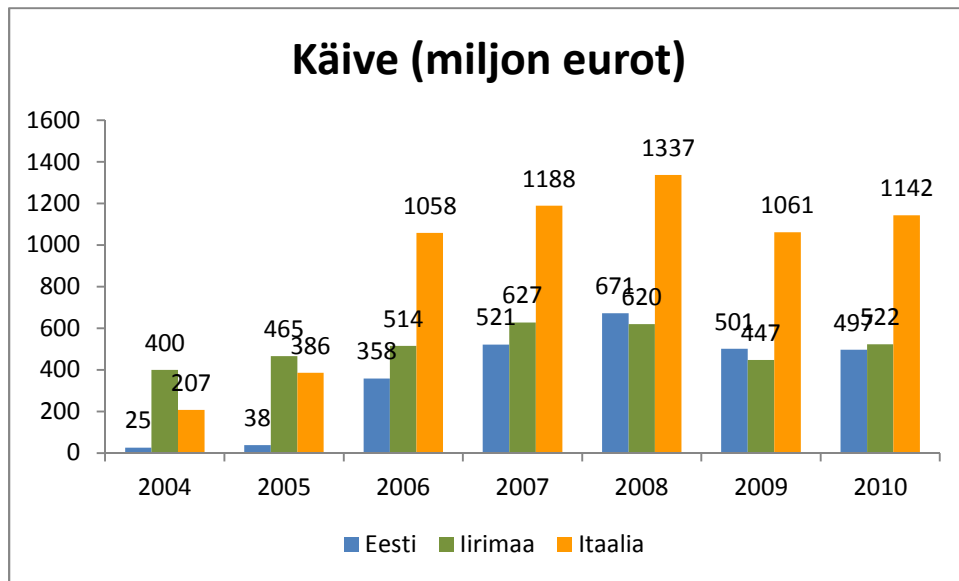
Allikas: Soome statistikaamet

Graafik 2. Eesti, Iirimaa ja Itaalia tütarettevõtete töötajate arv Soomes (2004-2010)

Allikas: Soome statistikaamet

Graafik 3. Eesti, Iirimaa ja Itaalia tütarettevõtete käive Soomes (2004-2010)

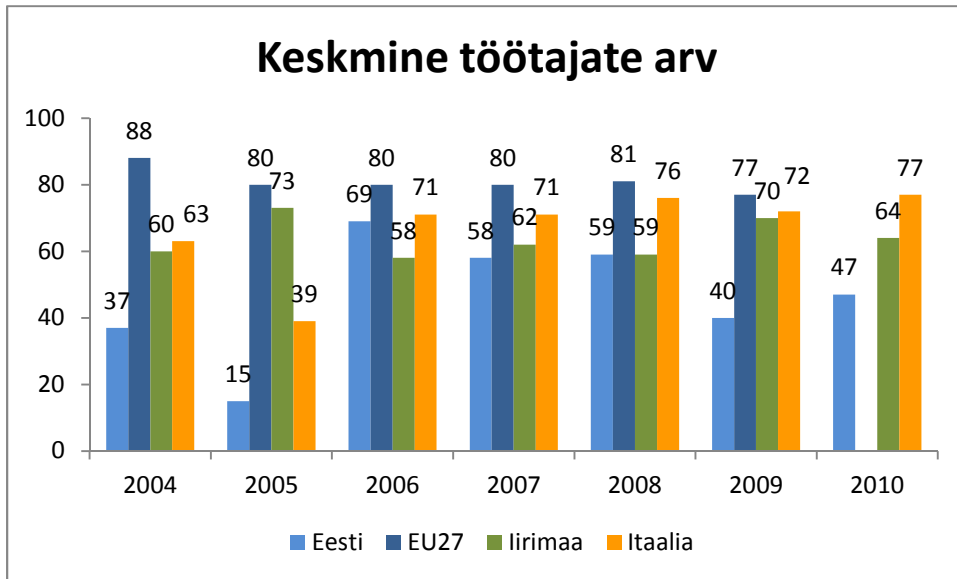
Allikas: Soome statistikaamet

Eeltoodud andmed võimaldavad teha järeldusi:

1. Aktiivselt hakkasid Eesti ettevõtted Soome turu vastu huvi tundma ca 2005. aastal ehkki samal ajal oli ka Eestis kiire kasvu periood. 2005. aastast kuni 2010. aastani on ettevõtete arv kasvanud ligi kolm korda. Sellega on Eesti ettevõtete huvi olnud Soome vastu märgatavalt kõrgem kui EU27 riikides keskmiselt – millest pärit ettevõtete arvu kasv on samal perioodil olnud ca 50% (vt Tabel 1). Iirimaa ettevõtete huvi on püsinud samal tasemel, enam kui kahekordistunud on ka Itaalia ettevõtete huvi Soome vastu (Graafik 1).
2. Ettevõtete arvu kolmekordistumisel on töötajate arv Eesti osalusega ettevõtetes ligi kümnekordistunud. EU27 ettevõtetes on kasvuks ligi 40%, Iirimaa seotud ettevõtetes ligi 25% ning Itaalia firmades ligi 160%.
3. Oluline kasvuhüpe Eesti firmade käibes toimus 2006. aastal olles varasemast ligi üheksa korda suurem. Järgnevatel aastatel on käive olnud ca 500 miljoni euro juures aastas. EU27 ettevõtted lisasid keskmiselt samal perioodil käibele juurde ühe kolmandiku. Iirimaa ettevõtted on näidanud mahukasvu ca 20%, Itaalia ettevõtete puhul võib näha sarnaseid muutuseid Eestiga, 2006. aastal on suur hüpe (kolmekordistumine võrreldes eelneva aastaga, samas ettevõtete arv kasvas 50%), seejärel tegutsetakse uuest tasemest ca 10%-15% kõrgemal tasemel.

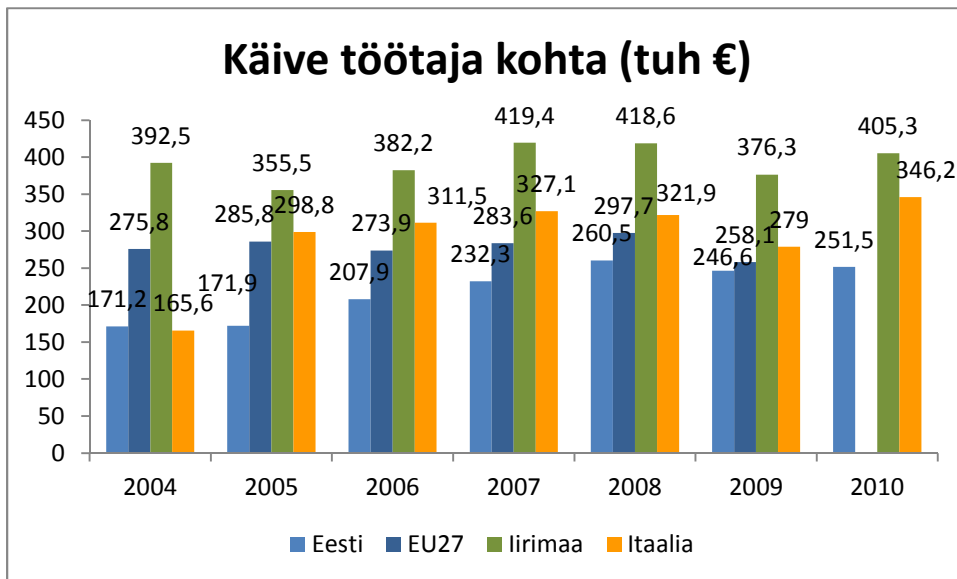
Eeltoodud andmed näitavad vaid mahtusid ning ei võimalda teha järeldusi Eesti ettevõtete kasvu või arengusuundumuste kohta. Seetõttu on otstarbekas eeltoodud andmeid vaadelda ka keskmistatult ettevõtte ja töötaja kohta.

Graafik 4. Eesti, Iirimaa, Itaalia ja EU27 tütarettevõtete keskmine töötajate arv Soomes (2004-2010)

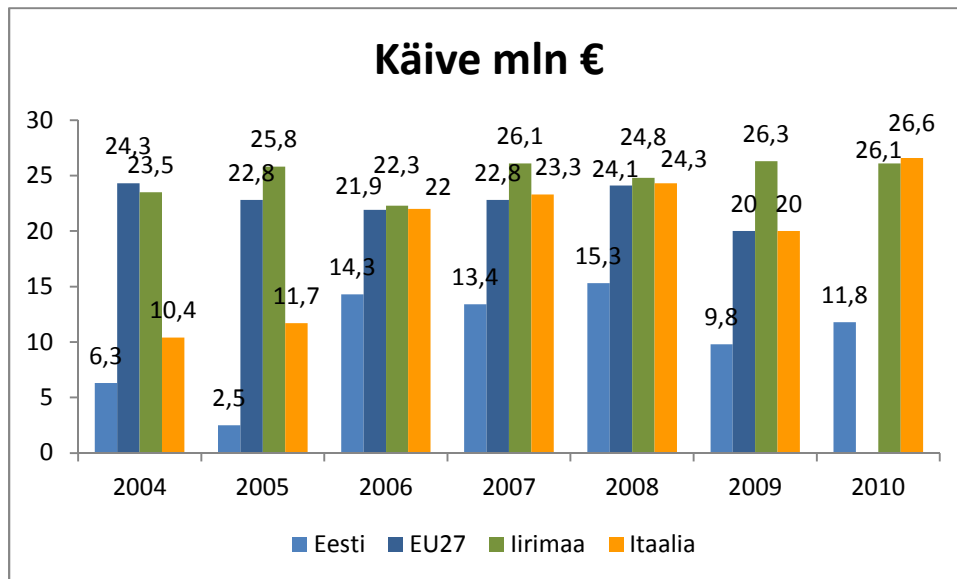
Allikas: Soome statistikaamet

Graafik 5. Eesti, Iirimaa, Itaalia ja EU27 tütarettevõtete käive töötaja kohta Soomes (2004-2010)

Allikas: Soome statistikaamet

Graafik 6. Eesti, Iirimaa, Itaalia ja EU27 tütarettevõtete käive Soomes (2004-2010)

Allikas: Soome statistikaamet

Eelnevate graafikute alusel võib teha järgnevaid järeldusi:

4. Soomes tegutsevad Eesti ettevõtted on teiste riikide ettevõtetest hetkel märgatavalt väiksema töötajate arvuga. EU27 riikide keskmisega võrreldes on keskmises Eesti omanikele kuuluvas ettevõttes ligi kaks korda vähem töötajaid. Samas võib Eestiga seotud ettevõtetes näha märksa kiiremat töötajate arvu kasvu kui EU27 riikide keskmise puhul. Ka võrdluses olevad Iirimaa ettevõtete töötajate arv on samal tasemel, väikest kasvu võib näha Itaalia ettevõtete puhul.
5. Töötajapõhises käibes on Eesti ettevõtted madalamas liigas, ehkki püüavad jõuda järele. Käive töötaja kohta on Eesti ettevõtetel tõusnud ligi 171 000 eurolt aastas ligi 250 000 euroni aastas ehk kasvanud ligi 46%. EU27 ettevõtete sama näitaja on püsinud samal tasemel. Iirimaa ettevõtted on oma konkurentsivõimet märgatavalt parandanud tõstes töötajapõhise käibe suhteliselt kõrgelt alla 400 000 euroselt tasemelt juba ligi üle 400 000 euro. Itaalia ettevõtetel on 2004. aastast näidata ka Eestist madalamaid numbrid, samas üldine tase on suhteliselt kõrge, ehkki kõigub aastast aastasse suures ulatuses.
6. Eesti ettevõtted Soomes on suhteliselt väikesed, olles täna käibemahtudelt võrreldavad Itaalia firmadega 2004-2005. aastal. Keskmine EU27, Itaalia või Iirimaa firma on Eesti tütarfirmast ligi 2-2,5 korda suurem. Teisalt on käive püsinud EU27 ettevõtetel suhteliselt sarnasel tasemel, Eesti puhul võib näha kasvu (väikeste tagasilöökidega).
7. Eesti ettevõtete väiksem käive võib tuleneda ka erinevatest tegevusvaldkondadest, sh vajatakse nendes valdkondades tegelemiseks vähem kapitali.

3.2. Eesti investeringud Soomes

Eesti investeringute puhul Soomes on võimalik kasutada kahte erinevate allikat: Soome ja Eesti andmeid. Nende otseinvesteringute mahuline väärtus on märkimisväärselt erinev. Samas pole käesoleva töö ülesandeks vaadelda erinevate andmekogujate meetodikaerinevusi, küll aga vaadelda nimetatud andmetest tulenevaid trende.

Tabel 2 Investeeringud Soome

Otseinvesteeringute voog Soome mln eurot											
Aasta	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011. sept
Euroopa	4 233	8 114	1 783	2 334	4 342	5 520	9 012	-245	345	5 020	
Eesti	7	3	0	14	-2	-32	-28	-58	31	49	
Otseinvesteeringute maht Soomes mln eurot											
Euroopa	26 176	31 223	37 157	39 848	44 913	51 263	59 774	57 843	56 780	62 474	
Eesti	-9	-5	40	15	5	68	62	60	90	113	
Otseinvesteeringute maht Eestist Soomes ja teistes EL riikides mln eurot (Eesti Pank) mln eurot											
Soome	-7,6	-12,2	10,7	48,8	58,4	131	174	315,4	280,8	278,7	294,9
EL	484,4	615,2	763,2	961,9	1318,6	2322,7	3557,5	4145,9	4024,8	3712	2801,5

Allikas: Soome Pank, Eesti Pank

Alljärgnevatest andmetest saab teha järgnevaid järeldusi:

- Otseinvesteeringute mahu meelitamisel on Soome edukas – Euroopast lähtuvate investeeringute maht on kasvanud ligi 2,5 korda, Eesti investeeringud on 2006. aastaga võrreldes kasvanud ligikaudu sama kiiresti.

Võib hinnata ka seda, et kui kõik otseinvesteeringud on teinud eelnevalt esitatud statistikas toodud ettevõtted, siis kui suured oleksid ühe ettevõtte kohta tehtud investeeringud. Sellisel juhul ulatuks keskmise Eesti ettevõtte investeeringud Soome 2,7 miljoni euroni 2010. aastal. EU27 riikide sama näitaja oleks 2009. aastal 28 miljonit eurot. Iirimaa ja Itaalia näitajad 2010. aastal olid 18,2 ja 9,7 miljonit eurot. Eesti Panga andmeid kasutades suureneks Eesti ettevõtte keskmine investeeringute maht Soomes „vaid“ 6,6 miljoni euroni, mis on oluline erinevus võrreldes teiste eelkirjeldatud riikidega. Arvestades, et andmed on pärit erinevatest allikatest pole neid tegelikult võimalik üldistada keskmise ettevõtte kohta. Teisalt, kuna eeltoodud riikide puhul kehtivad samad arvestuspõhimõtted, näitavad arvandmed märkimisväärset erinevust investeeritud kapitali mahu.

3.3. Eesti ettevõtete valdkonnainvesteeringud

Eesti ettevõtete tehtud investeeringute puhul pole võimalik hinnata nende tegevusvaldkondlikku suunatust. Põhjuseks on ettevõtete väga väike arv, mistõttu statistikaorganisatsioonid ei ole nõus tegevusvaldkonnapõhiseid andmeid väljastama. Samal põhjusel pole võimalik hinnata ka Helsinki regiooni olulisust.

3.4. Kokkuvõte

Eesti ettevõtted on kogunud statistika alusel suhteliselt väikesed võrreldes teistest riikidest pärit Soomes tegutsevate ettevõtetega, seda ka erinevate võrdlushinnangute alusel. Samas käive töötaja kohta läheneb aktiivselt EU27 päritoluga ettevõtete tulemusele, jäädes sellest küll veidi veel maha.

Eestist Soome tehtud investeeringud on küll olulised, samas on need Soome tehtud investeeringutega võrreldes vaid murdosa. Keskmine investeeringumaht ettevõtte kohta on aga ligi 4-6 korda väiksem kui võrdluse aluseks võetud riikide puhul.

4 Soome ettevõtted Eestis

Eestis tegutseb ligi 60 000 ettevõtet. Soome osanikega ettevõtete arv Eestis ulatub erinevate mitteametlike hinnangute põhjal 4000-5000 ettevõteteni. Ametlik statistika näitab väiksemaid numbreid, samas on ka ligi 4300 Soome päritolu ettevõtet väga palju, aktiivsed (esitasid aruandeid) neist on ligikaudu pooled.

Alljärgneva uuringu eesmärgiks oli koguda ja analüüsida statistilist infot Soome ettevõtete kohta Eestis (sh eraldi Tallinna regioonis). Analüüs pidi vastavalt lähteülesandele sisaldama (vähemalt) järgmist infot viimase 5 aasta kohta:

- ettevõtete arv;
- tööga hõivatud isikute arv nendes ettevõtetes;
- ettevõtete põhitegevusalad;
- ettevõtete müügitulu;
- ettevõtete investeeringud.

Nõutavate andmete põhjal pidasime oluliseks vaadelda ka nendest saadavaid suhtarve, et täpsemini aru saada tegelikest ettevõtete suurustest või tõhususnäitajatest. Samuti otsisime juurde võrdusandmeid, et tekiks terviklikum ning võrreldav arusaamine Soome ettevõtetest suhestuses teistest riikidest pärit ettevõtetega või Eesti omanikega ettevõtetega või Eestis tegutsevate ettevõtetega keskmiselt.

Esmalt kõrvutasime ettevõtete üldandmeid Eesti ja Tallinna kohta, seejärel vaatlesime nende suhtarve. Järgnevalt vaatlesime põhjalikumalt valdkondlikku paiknemist Eestist (Tallinnas või mujal Eestis). Täiendavalt vaatlesime võrdlusinfot suuremate ettevõtete kohta koos lisatud võrdlusnäitajatega. Samuti vaatasime üle Soome päritoluga ettevõtete huvi ühe või teise majandusvaldkonna vastu ning Soome ettevõtete investeeringumahu Eestisse (Eesti Panga andmete alusel).

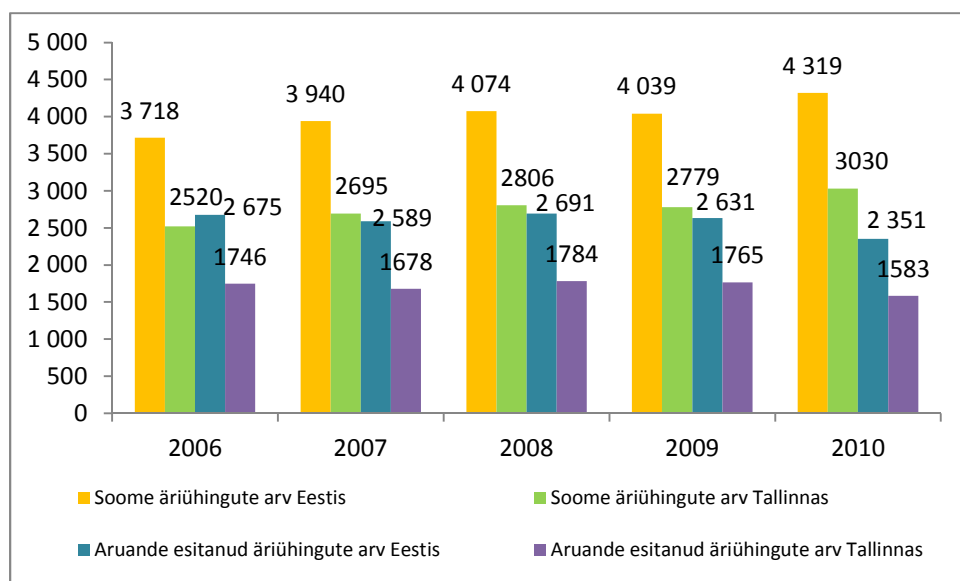
Analüüsi läbiviimisel olid peamisteks allikateks Registrate ja Infosüsteemide Keskus (Äriregister, RIK), samuti Statistikaamet ja investeeringute osas ka Eesti Pank. Andmed on tänu erinevale kogumiseesmärgile osaliselt erinevad. Mõlemaid vaadeldes on aga võimalik välja tuua olulisemad trendid.

Üldjuhul on kasutatud Äriregistri andmeid. Nendega töötades tuleb arvestada, et täpsed on andmed kuni ca 2008. aasta lõpuni. Seejärel pole kõigil ettevõtetel andmed esitatud, mistõttu need täpsustuvad. Näiteks 2012. aasta märtsi keskpaiga seisuga oli 2010. aasta aruanded esitanud 83% kohuslastest ettevõtetest, sealhulgas oli andmeid esitamata mitmetel kontsernidel. Seetõttu võivad andmed näidata 2009 ja 2010. aasta kohta tegelikust oluliselt erinevaid trende. Statistikaameti küsitlused aitavad selle moonutuse mõju vähendada.

4.1 Ettevõtete üldandmed

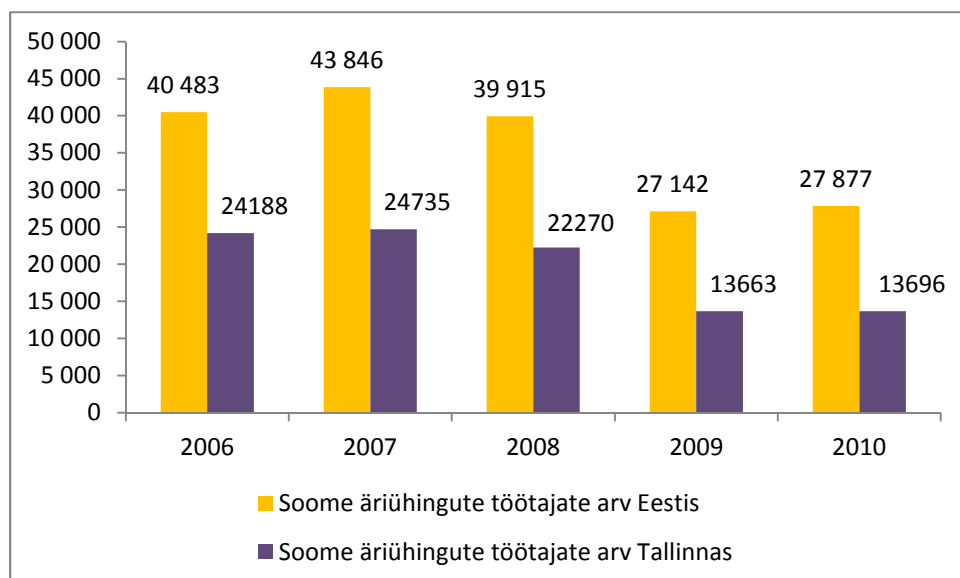
Eestis tegutses 2010. aasta lõpu seisuga 4319 Soomest pärit ettevõtet, nendes töötas ligi 28 000 inimest.

Graafik 7. Soome omanikega äriühingute arv Eestis ja Tallinnas (2006-2010)

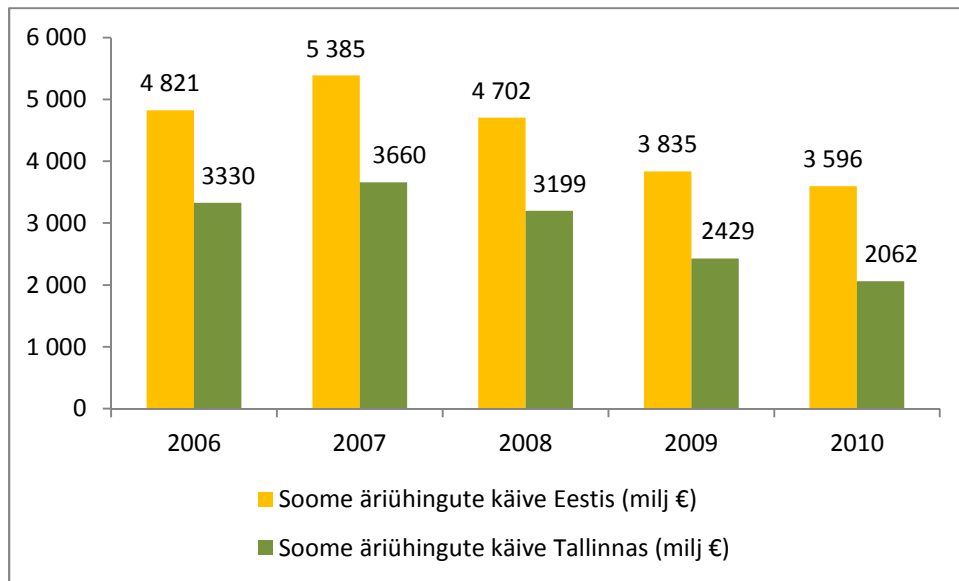
Allikas: Registre ja Infosüsteemide Keskus

Graafik 8. Soome omanikega äriühingute töötajate arv Eestis ja Tallinnas (2006-2010)

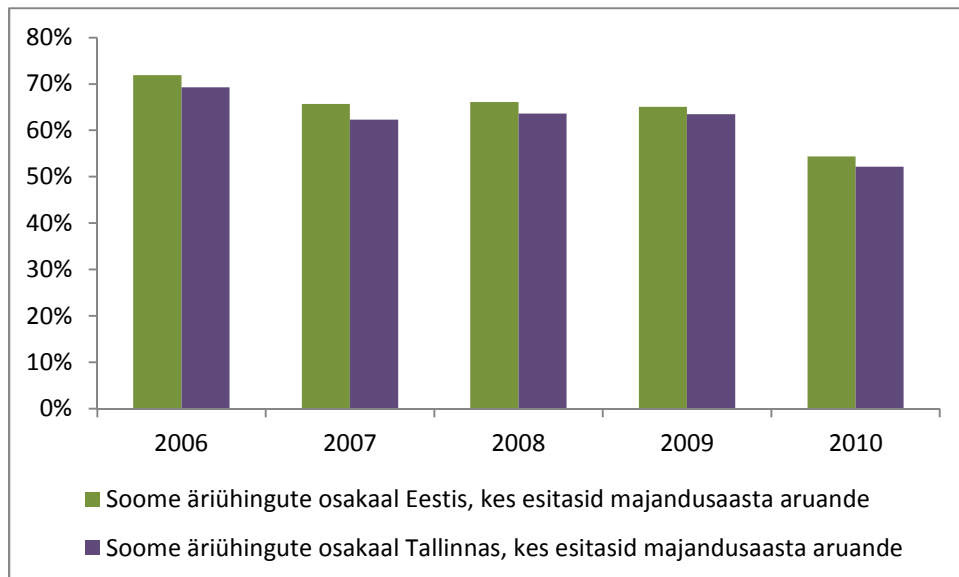
Allikas: Registre ja Infosüsteemide Keskus

Graafik 9. Soome omanikega äriühingute käive Eestis ja Tallinnas (2006-2010, milj €)

Allikas: Registrate ja Infosüsteemide Keskus

Graafik 10. Soome omanikega äriühingute osakaal, kes esitasid registrile majandusaasta aruande (2006-2010)

Allikas: Registrate ja Infosüsteemide Keskus

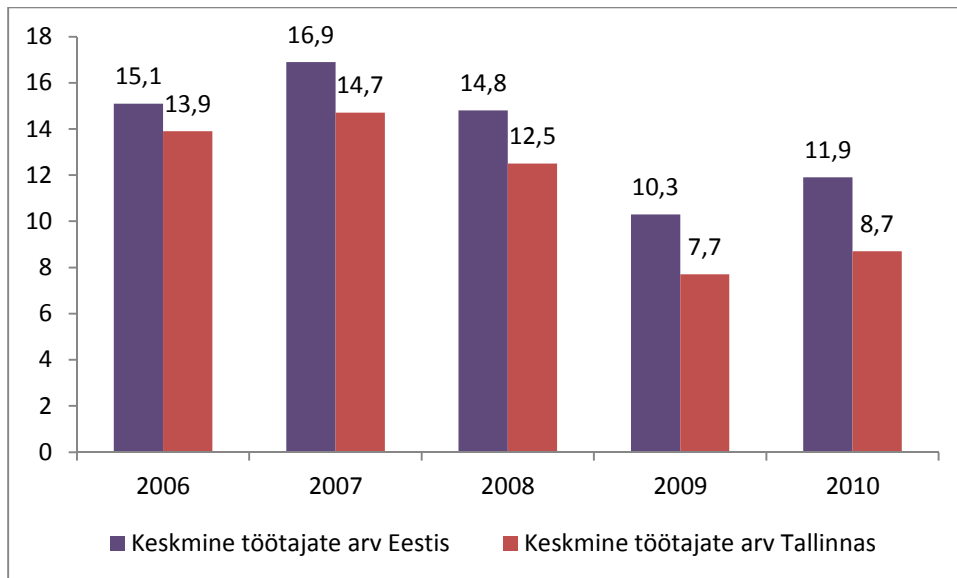
Graafikutelt võib näha, et väga suur osa Eestis tegutsevaid Soome äriühinguid on passiivsed – nad ei ole esitanud majandustegevuse kohta registrile kohustuslikku aruannet. Aruande esitamata jätnud ettevõtete osakaal on kogu Eesti ja Tallinna lõikes erinev, mõlemal juhul on see siiski väga suur. Samas võib olla, et need ettevõtted ei ole veel aruandeid esitanud, kuid plaanivad seda teha.

Aruannete esitamise osakaal on langenud 2006. aasta ligi 70% taseme juurest ca 52-54% tasemeni aastal 2010. Suurem on aruande esitamata jätanud äriühingute osakaal Tallinnas.

Absoluutarvudes on aruande esitanud äriühingute number isegi vähenenud. Põhjuseks on Justiitsministeeriumist saadud selgituste põhjal, et 2009. ja 2010. aasta andmed veel täpsustuvad

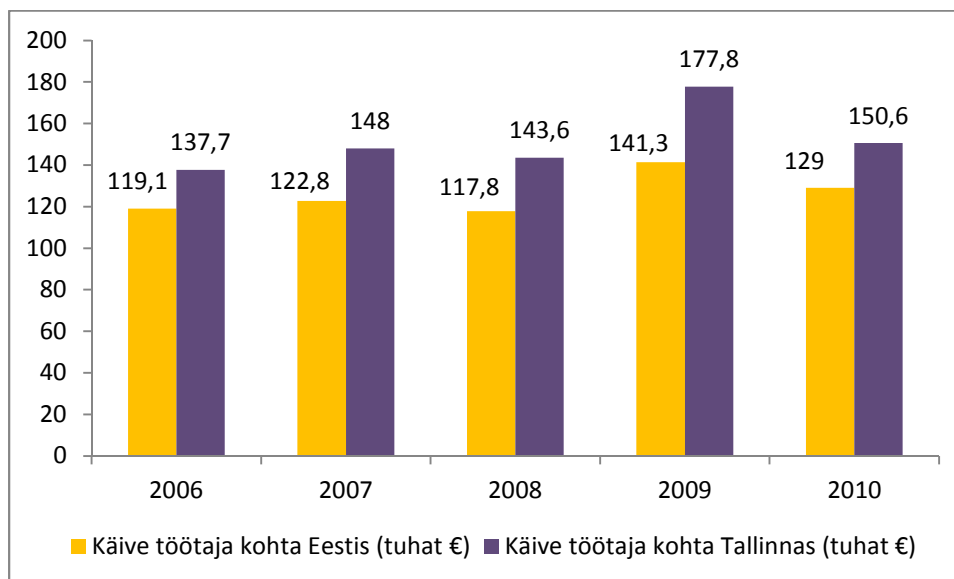
ning aruandeid tuleb vähehaaval juurde. Seetõttu ei pruugi andmed viimase kahe aasta kohta olla kõige täpsemad. Analüüsis oleme eelkõige vaadelnud ettevõtteid, kus aruanne on esitatud.

Graafik 11. Soome omanikega äriühingute keskmine töötajate arv Eestis ja Tallinnas (2006-2010)

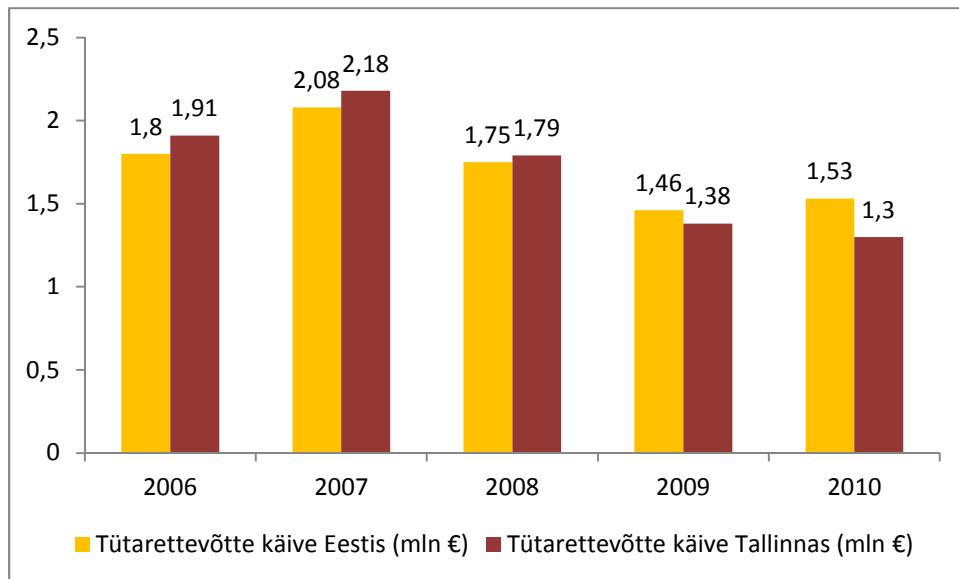
Allikas: Registrite ja Infosüsteemide Keskus, arvutused

Graafik 12. Soome omanikega äriühingute keskmine käive töötaja kohta Eestis ja Tallinnas (2006-2010)

Allikas: Registrite ja Infosüsteemide Keskus, arvutused

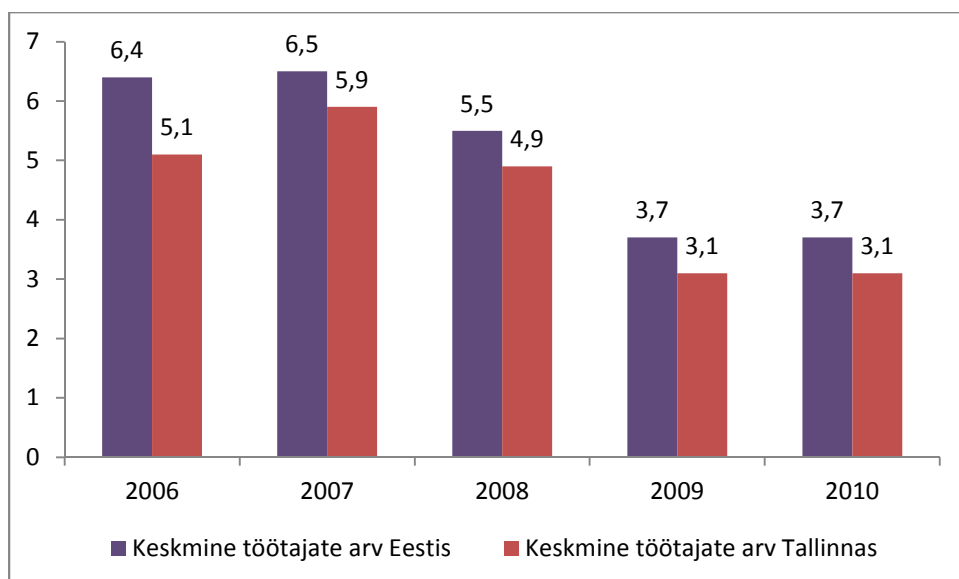
Graafik 13. Soome omanikega äriühingute tütarettevõtete käive Eestis ja Tallinnas (2006-2010, milj €)

Allikas: Registre ja Infosüsteemide Keskus, arvutused

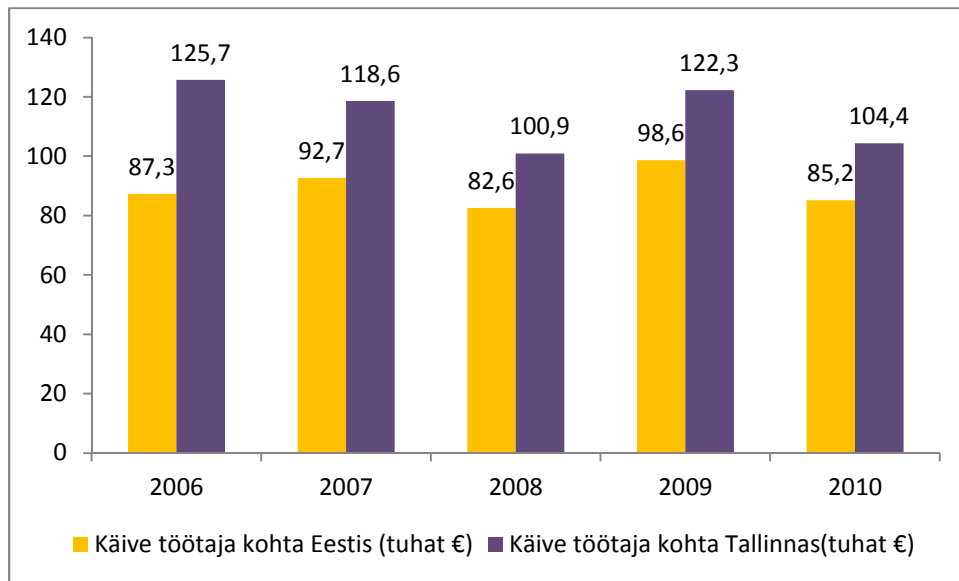
Eelnevatele tabelitele võrdluseks oleme toonud samad näitajad kõikide ettevõtete kohta (graafikud 14, 15,16).

Graafik 14. Eesti äriregistris registreeritud ettevõtete keskmine töötajate arv (2006-2010)

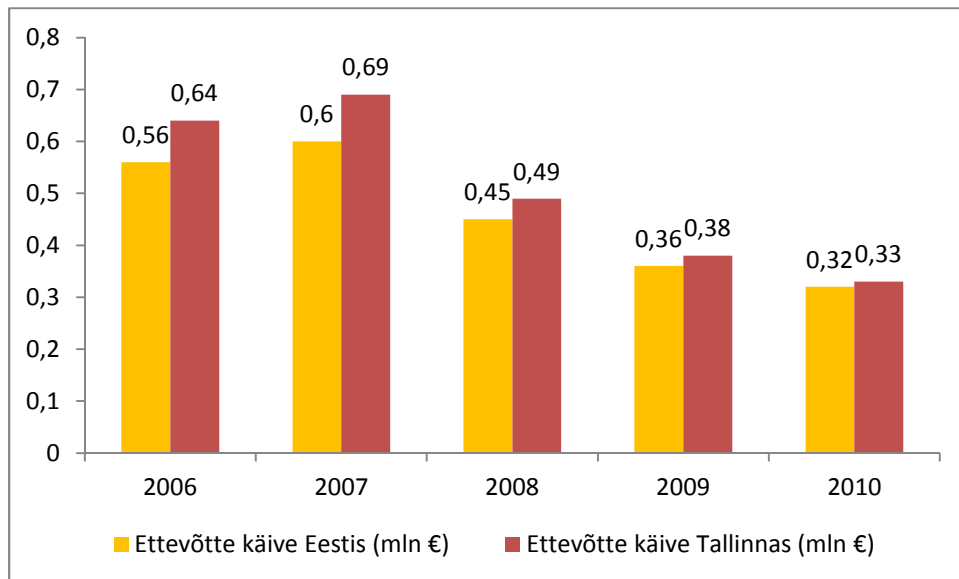
Allikas: Registre ja Infosüsteemide Keskus, arvutused

Graafik 15. Eesti äriregistris registreeritud ettevõtete keskmine käive töötaja kohta (2006-2010)

Allikas: Registre ja Infosüsteemide Keskus, arvutused

Graafik 16. Eesti äriregistris registreeritud ettevõtete keskmine käive (2006-2010)

Allikas: Registre ja Infosüsteemide Keskus, arvutused

Keskmiselt on Eesti ettevõtted märksa väiksemad Soome päritolu ettevõtetest võrreldes näiteks töötajate arvu (graafik 11 ja graafik 14). Võrdlemisel on otstarbekas võrrelda viimase numbrina 2008. aastat, mil suurem osa andmetest on esitatud – 2008. aasta puhul on Soome taustaga ettevõtte ligi kolm korda suurem keskmisest Eesti ettevõttest.

Andmete põhjal võib teha järgnevad järeldused:

1. Soome omanikuga ettevõtte huvi Eestis tegutseda on suhteliselt laiapõhjaline (ei tegutseta ainult Tallinnas), töötajate arvu mõttes on ettevõtted suuremad väljaspool Tallinna kui Tallinnas.

- Järsk langus töötajate arvus ettevõtte kohta ning käibes ettevõtte kohta Soome firmadel 2009 ja 2010 võib lisaks majanduslanguse mõjudele tuleneda osaliselt ka veel esitamata aruandlusest
- Käibelt töötaja kohta on numbrid Tallinnas suuremad. Samas jäävad andmed Soome sarnastest käibenumbritest maha ligi kaks korda.
- Kui 2006-2007. aastal olid Tallinnas tegutsevad ettevõtted Eesti Soome omanduses ettevõttest veidi suuremad, siis 2009-2010. aastate põhjal on Eesti keskmine Soome osalusega ettevõtte Tallinnas tegutsevast ettevõttest käibelt suurem.
- Keskmine Eesti ettevõtte on Soomest pärit ettevõttest oluliselt väiksem. Keskliste tulemuste saamisel on pigem põhjuseks ühest küljest tegutsevad töötajatega ettevõtted, teisest küljest aga riulifirmad, millel töötajaid ei ole.

4.2 Soome päritolu ettevõtted Tallinnas

Järgnevalt on toodud välja andmed Soome ettevõtete huvi vastu tegutseda Tallinnas või Eesti pealinnast väljaspool.

Tabel 3. Eestis tegutsevate Soome omanduses ettevõtete Tallinnas tegutsemise osakaal

Asukohaga Tallinn ettevõtted Eestis tegutsevatest Soome ettevõtetest (osakaal %)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Ehitus	61,1%	63,3%	62,7%	67,7%	60,7%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	100,0%	100,0%	66,7%	100,0%	66,7%
Haldus- ja abitegevused	76,7%	78,0%	79,0%	80,4%	80,9%
Haridus	60,0%	80,0%	88,2%	78,9%	78,6%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	72,3%	71,2%	72,0%	74,5%	73,4%
Info ja side	82,9%	80,3%	79,0%	85,1%	82,4%
Kinnisvaraala tegevus	63,0%	62,6%	62,5%	60,4%	65,2%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	52,9%	73,7%	58,3%	42,1%	52,4%
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	85,8%	80,7%	82,8%	82,7%	84,3%
Majutus ja toitlustus	33,3%	26,8%	32,1%	34,1%	43,2%
Muud teenindavad tegevused	60,0%	55,6%	66,7%	47,1%	64,0%
Mäetööstus	33,3%	42,9%	40,0%	50,0%	40,0%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	12,7%	13,2%	20,3%	27,3%	20,0%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	80,0%	80,0%	72,7%	87,5%	77,8%
Töötlev tööstus	41,2%	41,6%	36,8%	36,9%	38,4%
Veondus ja laondus	65,9%	65,8%	67,0%	72,2%	66,7%
Tegevusalad kokku	65,3%	64,8%	66,3%	67,1%	67,3%
Kokku valdkonnad töötleva tööstuseta	69,2%	67,6%	70,2%	71,1%	71,3%
Soome omanikega asukohaga Tallinnas töötajate arv kõikides sama valdkonna Eestis asuvatest Soome omanikega ettevõtetest (% töötajatest)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Ehitus	78,4%	82,2%	79,5%	83,8%	82,1%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud	100,0%	100,0%	64,4%	100,0%	100,0%

õhuga varustamine					
Haldus- ja abitegevused	91,4%	94,0%	95,2%	93,1%	92,7%
Haridus	88,6%	92,9%	96,2%	93,2%	94,6%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	71,3%	67,2%	69,7%	68,8%	65,5%
Info ja side	89,8%	88,4%	87,3%	90,6%	87,8%
Kinnisvaraalane tegevus	80,8%	84,1%	72,9%	75,8%	71,0%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	44,0%	56,7%	5,0%	23,9%	73,1%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	84,4%	40,3%	85,2%	81,7%	86,1%
Majutus ja toitlustus	49,1%	67,4%	27,3%	70,2%	67,1%
Muud teenindavad tegevused	74,8%	95,9%	88,7%	85,0%	88,8%
Mäetööstus	1,1%	2,5%	1,8%	5,7%	13,0%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	5,9%	0,2%	0,2%	0,7%	3,0%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	75,0%	74,5%	76,0%	100,0%	69,8%
Töötlev tööstus	44,3%	31,5%	25,6%	31,0%	24,6%
Veondus ja laondus	88,3%	78,7%	76,5%	72,0%	55,7%
Tegevusalad kokku	59,7%	56,4%	55,8%	50,3%	49,1%
Kokku valdkonnad töötleva tööstuseta	73,6%	69,4%	72,9%	67,1%	72,6%
Soome omandusega asukohaga Tallinnas ettevõtete käive Eestis tegutsevatest sama valdkonna Soome omandusega ettevõtete kogukäibest (% kogukäibest).					
	2006	2007	2008	2009	2010
Ehitus	94,4%	95,2%	94,0%	95,0%	86,6%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	100,0%	100,0%	99,2%	100,0%	100,0%
Haldus- ja abitegevused	82,1%	91,6%	93,9%	86,1%	89,7%
Haridus	93,5%	90,1%	96,2%	92,0%	96,7%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	78,2%	73,5%	74,0%	75,5%	75,5%
Info ja side	97,6%	97,5%	95,3%	98,0%	96,6%
Kinnisvaraalane tegevus	77,9%	82,5%	80,7%	84,4%	76,0%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	75,7%	89,2%	63,1%	77,8%	87,5%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	88,5%	86,8%	81,5%	79,0%	87,0%
Majutus ja toitlustus	73,5%	69,1%	7,2%	48,1%	46,9%
Muud teenindavad tegevused	52,6%	98,2%	63,5%	90,4%	94,7%
Mäetööstus	0,7%	3,3%	2,4%	3,9%	8,2%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	43,2%	0,7%	0,5%	3,5%	50,9%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	86,2%	84,2%	84,4%	84,2%	82,1%
Töötlev tööstus	36,8%	38,7%	24,1%	30,9%	26,4%
Veondus ja laondus	94,4%	90,7%	92,1%	79,5%	61,7%
Tegevusalad kokku	69,1%	68,0%	68,0%	63,3%	57,3%
Kokku valdkonnad töötleva tööstuseta	82,0%	76,2%	80,3%	76,7%	77,4%

Allikas: ärireister, koostaja arvutused

Tabelite põhjal saab teha järgnevaid järeldusi:

6. Soome ettevõtted on suhteliselt koondunud Tallinna. Tallinnas tegutsemise osakaal on kõikide erinevate keskmiste näitajate osas ca 70%-80%.
7. Töötleva tööstuse ettevõtted vaatavad Tallinnast kaugemale – töötleva tööstuse puhul on osakaal Tallinnas ettevõtete arvus 40%, töötajate arvus 25%-30%, käibes ca 30%. Töötlev tööstus mõjutab olulisel määral ka keskmisi andmeid.
8. Tallinn kaotab töötleva tööstuse ettevõtteid, mis on Eestis tegutsevate Soome ettevõtete käibest andnud varem ligi 36%-37%, 2010. aasta seisuga annavad vaid 26%. Ka töötajate arvus on vähenemine väga suur – 19 protsendipunkti ehk 44 protsendilt 25 protsendile. Kogu Soome ettevõtete töötleva tööstuse töötajate arvu vähenemisest (5508 töökohta) tuli Tallinna töötajate arvu vähenemisest 5119 töökohta ehk 93 protsenti. Tallinna ettevõtted võivad olla ka aeglasemad aruannete esitamisega.
9. Üksikettevõtete mõju on suur. Kohati võib näha väga suuri anomaaliaid - põllumajanduses hüppab Tallinna asukohaga ettevõtete käive Soomest pärit ettevõtete käibest 2009. aasta 3,5 protsendi juurest aasta hiljem 50,3 protsendini.

4.3 Võrdlusinfo Eesti statistikaametist

Eesti Statistikaameti andmed erinevad äriregistri andmetest ühes olulises teguris – kogutakse andmeid enam kui 20 töötajaga ettevõtete kohta. Seeläbi on kajastatud sisuliselt vaid 5%-6% kõikidest ettevõtetest. Teisalt, just nendes suuremate ettevõtetes on suurem osa töökohtadest – Soome ettevõtete puhul 2009. aasta lõpu seisuga 24 777st (statistikaamet) 27 877 (äriregister) ehk 89 protsenti. Käibe osas on sama näitaja ca 65%-70% kogukäibest. Statistikaameti andmed on kuni 2009. aasta lõpuni.

Olulisemate taustsüsteemidena on otstarbekas lisaks Soome andmetele vaadelda ka teisi riike. Selleks on valitud Rootsi, Euroopa Liidu päritoluga ettevõtted (sh Soome ja Rootsi, aga ei sisalda Eestit), Eesti omanikega ettevõtted ja kõik sama suured ettevõtted Eestis keskmiselt. Järgnevalt on toodud lähteandmete tabel.

Tabel 4. Üle 20 töötajaga ettevõtted

Soome					
	Ettevõtete arv	Keskmine töötajate arv kokku	Müügitulu, tuh €	Vara kokku, tuh €	Investeeringud materiaalsesse põhivarasse tuh €
2005	237	28 114	2 611 564	1 369 796	117 139
2006	241	29 745	3 033 422	1 684 370	116 337
2007	257	31 286	3 560 153	1 890 267	182 659
2008	264	29 811	3 143 262	1 788 883	173 181
2009	244	24 777	2 383 647	1 806 525	184 079
Rootsi					
	Ettevõtete arv	Keskmine töötajate arv kokku	Müügitulu, tuh €	Vara kokku, tuh €	Investeeringud materiaalsesse põhivarasse tuh €
2005	133	18 107	1 814 303	1 137 719	103 361
2006	142	18 657	2 026 038	1 161 437	101 820

2007	146	18 767	2 302 171	1 261 848	112 765
2008	149	18 307	2 261 207	1 435 679	126 773
2009	128	15 657	1 758 578	1 439 723	88 738
EL					
	Ettevõtete arv	Keskmine töötajate arv kokku	Müügitulu, tuh €	Vara kokku, tuh €	Investeeringud materiaalsesse põhivarasse tuh €
2005	607	72 544	6 318 823	3 944 824	366 802
2006	636	77 124	7 380 593	4 562 844	375 161
2007	709	82 641	8 854 124	5 588 108	514 635
2008	706	81 024	8 759 773	6 067 692	438 340
2009	666	70 137	6 865 892	6 238 976	363 969
Eesti					
	Ettevõtete arv	Keskmine töötajate arv kokku	Müügitulu, tuh €	Vara kokku, tuh €	Investeeringud materiaalsesse põhivarasse tuh €
2005	2 926	185 184	11 563 850	10 153 073	724 183
2006	3 041	193 204	14 081 370	11 942 381	978 874
2007	3 178	200 376	16 827 246	14 819 900	1 257 948
2008	3 167	191 614	16 310 823	15 842 174	1 255 436
2009	2 760	161 053	11 934 917	14 857 027	785 314
Kokku Eestis					
	Ettevõtete arv	Keskmine töötajate arv kokku	Müügitulu, tuh €	Vara kokku, tuh €	Investeeringud materiaalsesse põhivarasse tuh €
2005	3 684	276 007	19 370 049	15 545 414	1 186 241
2006	3 825	288 643	23 226 863	18 398 843	1 493 345
2007	4 036	301 266	27 718 845	22 364 536	1 863 883
2008	4 037	290 968	27 520 712	23 798 435	1 835 567
2009	3 582	247 456	20 685 673	22 893 103	1 229 620

Allikas: statistikaamet

Järeldused:

- Eelneva tabeli ja täiendavate arvutuste põhjal moodustasid Soome omanduses ettevõtted 2009. aasta lõpu seisuga ca 6,8% üle 20 töötajaga ettevõtetest, andes tööd samal ajal ligi 10% töötajatest ning teenides 11,5% müügitulust ja omades 7,9% varadest.
- Rootsi omanduses ettevõtted moodustavad 2009. aasta lõpu seisuga ca 3,6% üle 20 töötajaga ettevõtetest, värvates samal ajal pea 6,3% töötajatest ning teenides 8,5% müügitulust omades 6,3% varadest. Seega on Rootsi päritolu ettevõtted küll vähem, kuid nad on keskmisest Soome päritolu ettevõttest suuremad.
- Euroopa Liidu päritoluga ettevõtted moodustasid 18,6% ettevõtetest, neile töötas 28,3% töötajatest, kelle abil teenisid nad kolmandiku kogu müügitulust 27,3% kividest põhivara investeeringutest.

Otstarbekas on eeltoodud andmeid vaadelda ka omavahel suhestatuna. Vaatlusalusteks andmeteks on keskmine töötajate arv ettevõttes, käive töötaja kohta, keskmine käive, aastane investeeringumaht, investeeringute osakaal käibest, ekspordi osakaal käibest ja lisandväärtus töötaja kohta statistikaameti andmete alusel.

Tabel 5. Erineva omandusega ettevõtete võrdlusnäitajad

Keskmine töötajate arv					
	Soome	Rootsi	EL	Eesti	Eesti kokku
2005	118,6	136,1	119,5	63,3	74,9
2006	123,4	131,4	121,3	63,5	75,5
2007	121,7	128,5	116,6	63,1	74,6
2008	112,9	122,9	114,8	60,5	72,1
2009	101,5	122,3	105,3	58,4	69,1
Käive töötaja kohta tuh €					
	Soome	Rootsi	EL	Eesti	Eesti kokku
2005	92,9	100,2	87,1	62,4	70,2
2006	102,0	108,6	95,7	72,9	80,5
2007	113,8	122,7	107,1	84,0	92,0
2008	105,4	123,5	108,1	85,1	94,6
2009	96,2	112,3	97,9	74,1	83,6
Tütarettevõtte käive mln €					
	Soome	Rootsi	EL	Eesti	Eesti kokku
2005	11,0	13,6	10,4	4,0	5,3
2006	12,6	14,3	11,6	4,6	6,1
2007	13,9	15,8	12,5	5,3	6,9
2008	11,9	15,2	12,4	5,2	6,8
2009	9,8	13,7	10,3	4,3	5,8
Investeeringud aastas ettevõtte kohta tuh €					
	Soome	Rootsi	EL	Eesti	Eesti kokku
2005	494	777	604	247	322
2006	483	717	590	322	390
2007	711	772	726	396	462
2008	656	851	621	396	455
2009	754	693	546	285	343
Investeeringud käibest %					
	Soome	Rootsi	EL	Eesti	Eesti kokku
2005	4,5%	5,7%	5,8%	6,3%	6,1%
2006	3,8%	5,0%	5,1%	7,0%	6,4%
2007	5,1%	4,9%	5,8%	7,5%	6,7%
2008	5,5%	5,6%	5,0%	7,7%	6,7%
2009	7,7%	5,0%	5,3%	6,6%	5,9%
Vara ettevõtte kohta mln €					

	Soome	Rootsi	EL	Eesti	Eesti kokku
2005	5,8	8,6	6,5	3,5	4,2
2006	7,0	8,2	7,2	3,9	4,8
2007	7,4	8,6	7,9	4,7	5,5
2008	6,8	9,6	8,6	5,0	5,9
2009	7,4	11,2	9,4	5,4	6,4
Ekspordikäibe osakaal %					
	Soome	Rootsi	EL	Eesti	Eesti kokku
2005	15,7%	50,4%	31,3%	20,5%	25,7%
2006	17,0%	49,3%	31,6%	21,5%	26,4%
2007	15,1%	51,1%	31,0%	19,0%	24,9%
2008	18,2%	48,2%	33,5%	21,3%	27,2%
2009	20,1%	47,0%	32,4%	21,7%	27,8%
Lisandväärtus töötaja kohta tuh €					
	Soome	Rootsi	EL	Eesti	Eesti kokku
2005	15,8	27,2	19,6	13,9	15,6
2006	16,4	32,2	21,8	17,1	18,7
2007	17,5	37,0	24,7	18,7	20,7
2008	17,9	34,2	23,9	18,8	20,6
2009	17,2	30,1	21,4	18,3	19,8

Allikas: statistikaameti andmete alusel arvutused

Järeldused:

13. Eesti ettevõtted on rahvusvahelistest ettevõtetest oluliselt väiksemad
14. Eesti ettevõtetele on käive töötaja kohta ca 76% Eestis tegutsevast EL päritoluga ettevõtetest.
15. Eesti päritoluga ettevõtete käive jääb Eestis tegutsevale EL päritoluga ettevõtete keskmisele alla ligi 2,5 korda,
16. Investeeringute absoluutsuuruses on see Eesti firmades ligi kaks korda väiksem kui tegutsevale EL päritoluga ettevõtete keskmiselt (Soome firmadest ligi 2,7 korda vähem), samas investeeringumahult käibest on Eesti ettevõtted suhteliselt aktiivsemad – viie aasta keskmine on 7,0% teiste tabelis toodud päritoluriikide 5,3% vastu.
17. Eesti omanikega ettevõtted omavad ca kolmandiku võrra vähem vara kui Soome päritolu ettevõtted, üle kahe korra vähem kui Rootsi päritolu ettevõtted.
18. Aktiivsemad eksportijad on Rootsi omanikega ettevõtted, mille puhul on siseturule orienteeritus märkimisväärselt madalam kui teistel ettevõtetele. Soome omanikega ettevõtetele jääb ekspordi osakaal käibest ka alla EL omandusega ettevõtetele keskmiselt.
19. Rootsi omanikega ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta on oluliselt kõrgem kui teistel ettevõtetele. Soome omanikega ettevõtete lisandväärtus on samaväärne Eesti omanikega ettevõtetele või jääb nendele kohati ka alla.
20. Lisandväärtuse kasv on olnud kõige suurem Eesti ettevõtetes, Soome päritolu ettevõtetes on lisandväärtus kasvanud 2008-2009. aasta keskmist 2005-2006. aasta keskmisega võrreldes 9% ning Rootsi ettevõtetes 8%. Eesti ettevõtetes on kasv olnud samal ajal 19% ja kokku ettevõtetes keskmiselt 18%.

4.4 Valdkondlikud tegevussuunad

Järgnevalt on toodud tabelites välja kui suure osakaalu moodustavad Soome omanikega ettevõtted antud tegevusvaldkonna kogumahtudes. Andmetes kasutati aastaaruande esitanud ettevõtete statistikat. Lisaks saadi infot ka töötajate arvu ja käibe kohta. Arvestada tuleb, et mitte kõik ettevõtted ei esitanud enda kohta käivaid andmeid, samuti esitasid osa ettevõtteid küll oma ettevõtte käibeandmed, aga ei toonud välja andmeid töötajate kohta.

Alltoodud tabelites on küll esitatud arvandmed valdkondade ja nende muutuste kohta. Andmekvaliteedist tulenevalt võib esineda aastate lõikes suuri kõikumisi.

Tabel 6. Soome omanikega ettevõtete osalus Eesti tegevusvaldkondades

Tegevusvaldkond	2006	2007	2008	2009	2010
Ehitus	3,0%	2,7%	2,8%	2,3%	2,3%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1,6%	1,6%	1,3%	1,3%	1,6%
Haldus- ja abitegevused	9,0%	8,3%	6,5%	5,4%	4,9%
Haridus	1,8%	1,8%	1,9%	1,9%	1,3%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	4,4%	4,4%	4,1%	3,6%	3,2%
Info ja side	3,7%	3,7%	3,5%	3,1%	2,8%
Kinnisvaraalaane tegevus	3,1%	3,2%	3,2%	3,0%	2,9%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2,8%	2,9%	2,1%	1,4%	1,5%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	3,5%	3,5%	3,2%	2,6%	2,1%
Majutus ja toitlustus	2,5%	2,8%	2,7%	2,0%	1,8%
Muud teenindavad tegevused	0,9%	1,0%	1,4%	0,9%	1,2%
Mäetööstus	5,7%	6,4%	3,5%	2,6%	3,7%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2,5%	3,0%	2,6%	2,5%	1,7%
Tervishoid ja sotsiaalsoolekanne	1,0%	1,1%	1,0%	0,7%	0,7%
Töötlev tööstus	6,4%	6,7%	5,8%	5,6%	5,3%
Veondus ja laondus	2,2%	2,6%	2,4%	1,7%	1,6%
Tegevusalad kokku	4,1%	3,7%	3,6%	3,3%	3,0%
Osalus töötajate arvus					
	2006	2007	2008	2009	2010
Ehitus	5,6%	5,1%	4,1%	3,3%	4,9%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4,3%	2,5%	6,9%	3,6%	7,2%
Haldus- ja abitegevused	15,5%	14,7%	15,1%	11,1%	12,3%
Haridus	2,9%	2,0%	2,5%	3,2%	1,9%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	9,6%	10,3%	10,0%	10,1%	10,4%
Info ja side	9,3%	9,7%	7,3%	7,7%	6,6%
Kinnisvaraalaane tegevus	1,1%	1,1%	0,9%	0,9%	1,0%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2,8%	1,9%	1,0%	2,8%	2,8%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	5,3%	10,5%	5,1%	3,9%	3,6%
Majutus ja toitlustus	3,8%	2,7%	1,4%	2,4%	2,4%
Muud teenindavad tegevused	8,6%	6,7%	4,9%	3,9%	4,2%

Mäetööstus	10,5%	9,7%	24,9%	16,2%	8,4%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	8,5%	5,5%	4,7%	5,4%	4,8%
Tervishoid ja sotsiaahoolekanne	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%	0,6%
Töötlev tööstus	16,1%	16,2%	15,5%	18,3%	18,3%
Veondus ja laondus	3,9%	2,9%	3,2%	3,3%	3,1%
Tegevusalad kokku	9,8%	9,7%	9,6%	9,3%	9,5%
Osalus käibes					
	2006	2007	2008	2009	2010
Ehitus	12,2%	11,9%	10,5%	10,8%	5,7%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	11,7%	14,7%	12,7%	46,2%	11,1%
Haldus- ja abitegevused	15,9%	17,5%	16,5%	14,9%	16,4%
Haridus	4,5%	3,0%	2,9%	2,1%	2,7%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	13,4%	13,3%	13,5%	14,1%	14,6%
Info ja side	14,7%	14,1%	16,4%	12,6%	15,1%
Kinnisvaraalane tegevus	2,9%	2,8%	2,2%	2,3%	1,9%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	4,3%	5,4%	2,5%	5,3%	4,0%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	6,6%	7,2%	7,2%	5,3%	3,6%
Majutus ja toitlustus	7,8%	7,1%	3,4%	7,3%	7,6%
Muud teenindavad tegevused	22,0%	16,2%	1,7%	4,5%	12,8%
Mäetööstus	9,3%	8,9%	31,2%	28,4%	18,5%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	17,5%	4,4%	4,5%	4,1%	6,9%
Tervishoid ja sotsiaahoolekanne	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%	1,4%
Töötlev tööstus	20,7%	19,4%	17,1%	20,5%	27,8%
Veondus ja laondus	5,3%	3,5%	4,0%	3,9%	4,0%
Tegevusalad kokku	13,3%	12,9%	13,7%	13,4%	14,4%

Allikas: statistikaamet, äriregister, koostaja arvutused

Tabeli põhjal võib teha järgnevaid järeldusi:

21. Soome omanikega ettevõtted on kõige huvitatumad tegutseda töötleva tööstuse valdkonnas. Soomest pärit ettevõtetes töötab iga seitsmes selle ala inimene, need annavad peaaegu viiendiku valdkonna käibest.
22. Kui 2006. aasta seisuga oli Soomest pärit ettevõtete osalus käibest kaheksas valdkonnas üle 10% sektori kogukäibest ja alla viieprotsendise osaga sektoreid oli 4, siis 2010. aastaks langes üle 10% osakaaluga sektorite osa seitsmeni ning suurenes alla viieprotsendise osakaaluga sektorite hulk kuueni. Olulisema löögi on käibes saanud ehitus (langus ligi kaks korda) ja muud teenindavad tegevused, tugevnenud on Soome firmade osalus töötlevas tööstuses ja mäetööstuses, kus mõlemas küll ettevõtete arvult on osalus vähenenud, töötajate arv aga veidi tõusnud.
23. Soome keskmine tütarettevõtte Eestis on valdkondlike andmete alusel kohalikust ettevõttest keskmiselt suurema käibega (ligi viis korda, välja arvatud kinnisvaras), töötajate arvult kolm korda suurem ning saavutab ühe töötaja kohta keskmiselt ligi 51% suurema käibe kui Eesti kohalik ettevõtte.

4.5 Investeeringud

Soome ettevõtete investeeringute jääk 2010. aasta lõpul Eestisse oli 5,8 miljardit eurot, sellest ligi pool oli kindlustus- ja finantsteenindustri ettevõtetes. Eesti Pangast päringu alusel saadud andmete põhjal on suurimad investeeringud tehtud finantssektoris (44%), töötlevasse tööstuses (14%) ja kinnisvaravaldkonnas (11%) tegutsevatesse ettevõtetesse.

Tabel 7. Soome omanikega ettevõtete investeeringute jääk 2006-2010.a.

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Ehitus	206 265	238 896	186 164	157 862	142 461
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	145 672	184 789	182 857	248 392	262 839
Haldus- ja abitegevused	55 580	70 443	112 899	99 393	99 012
Haridus	1 802	1 518	2 234	1 049	x
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	489 855	572 793	519 844	486 987	576 103
Info ja side	94 526	68 811	87 943	105 338	119 610
Kinnisvaraala tegevus	553 383	680 854	630 627	666 497	647 521
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3 879	2 615	3 456	3 767	4 139
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	9 704	67 723	178 849	151 920	183 675
Majutus ja toitlustus	17 829	26 556	33 210	27 419	18 158
Muud teenindavad tegevused	18 091	15 940	12 480	13 209	5 145
Mäetööstus	36 441	40 234	39 575	42 781	44 014
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	46 043	50 604	56 076	44 450	46 165
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	x	x	1 468	1 302	1 716
Töötlev tööstus	679 947	723 099	576 782	691 547	820 074
Veondus ja laondus	222 912	308 018	228 743	213 576	214 831
Finants- ja kindlustustegevus	2 019 760	2 187 317	2 545 644	2 558 869	2 595 690
Määramata	3 788	685	x	x	4 206
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	50 315	58 761	43 299	78 684	97 764
Kokku	4 670 599	5 313 533	5 450 477	5 596 458	5 895 398

Allikas: Eesti Pank

Orienteeruva pildi ettevõttepõhistest investeeringute jääkidest võib anda parema arusaamise investeerimismahtude võrdlemine valdkonna ettevõtetega. Tuleb siiski arvestada, et andmete päritolu on erinev: Eesti Pank ja Äriregister. Seetõttu ei saa alljärgnevas tabelis toodud numbreid võtta absoluutsena, pigem saab nende alusel võrrelda valdkonnasiseseid trende (arvestades et 2009 ja 2010 aastasse võib ettevõtteid veel lisanduda) ning võrrelda valdkondi omavahel.

Ettevõtete põhiselt olid nimetatud varade jäägid valdkonnas tegutseva ettevõtte lõikes järgnevad:

Tabel 8. Eestis tegutsevate Soome omanikega ettevõtete arvestuslik investeeringute jääk ettevõtte kohta (tuh €)

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Ehitus	933	1 350	748	849	823
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	48 557	61 596	60 952	82 797	87 613
Haldus- ja abitegevused	232	369	504	499	556
Haridus	180	152	131	55	AP
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	892	1 397	927	1 052	1 433
Info ja side	1 244	1 043	838	1 043	1 314
Kinnisvaraalane tegevus	3 593	4 393	3 153	3 662	4 022
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	228	138	144	198	197
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	36	291	592	598	850
Majutus ja toitlustus	396	648	627	669	491
Muud teenindavad tegevused	1 809	1 771	594	777	206
Mäetööstus	6 073	5 748	7 915	10 695	8 803
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	837	955	813	673	923
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	AP	AP	133	163	191
Töötlev tööstus	1 808	2 592	1 814	2 260	2 918
Veondus ja laondus	2 622	3 899	2 287	2 966	3 255
Finants- ja kindlustustegevus	26 576	23 269	25 456	41 272	52 973
Määramata	8	1	AP	AP	7
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	12 579	19 587	14 433	19 671	16 294
Kokku	1 746	2 052	2 025	2 127	2 508

Allikas: Eesti Pank, RIK

Eelnev tabel sisaldab infot, mida võib võrrelda tabelis toodud valdkondade osas. Samas ei saa erinevatest andmeallikatest tulenevalt tabeli põhjal kinnitada, et ühes või teises valdkonnas on ettevõtted kirjeldatud summa ulatuses investeerinud – andmeallikad on erinevad, tabel kirjeldab valdkondadevahelist võrdlusmomenti.

Tabelite põhjal võib investeeringute kohta teha järgnevaid järeldusi:

1. Olulisemad investeeringuvaldkonnad Soome ettevõtetele on finantsteenindus, töötlev tööstus ja kinnisvara.
2. Arvestuslikud suurimad investeeringud ühe ettevõtte kohta on tehtud energeetikasse ja finantsasutustesse, järgnevad veetöötlus ja mäetööstus.

4.6 Kokkuvõte

Eestis tegutsevate Soome ettevõtete kohta võib teha järgnevaid järeldusi:

- Nad on Eesti ettevõtetest keskmiselt suurema käibe, töötajate arvuga.

- Soome ettevõtted töötavad Riigi Infosüsteemide Keskuse andmete põhjal Eesti ettevõtetest kõrgemate näitajatega (nt käive töötaja kohta).
- Soome ettevõtted vaatavad Eestis kaugemale kui vaid Tallinna ehkki 60% neist asub Tallinnas.
- Võrreldes Rootsi või EL ettevõtetega on suuremad Soome ettevõtted rohkem keskendunud Eesti siseturu jaoks kohapealsete toodete/teenuste pakkumisele – ekspordi osakaal on madalam.
- Suuremad (üle 20 töötajaga) Soome ettevõtted sarnanevad efektiivsusnäitajalt rohkem Eesti kui märksa suuremat lisandväärtust andvate Rootsi ettevõtetega.

5 Intervjuud ettevõtjatega

Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtte koos järeldustega intervjuudest, mis viidi läbi sihtgruppi kuuluvate ettevõtete juhtkondade ja tippspetsialistidega. Tegevuste eesmärgiks oli läbi viia intervjuud Eestis ja Tallinnas tegutsevate Soome osalusega ettevõtete esindajatega ja Soomes tegutsevate Eesti ettevõtete esindajatega. Kokku tuli vastavalt lähteülesandele küsitleda kuni 10 Soomes tegutsevat Eesti osalusega ettevõtte esindajat ja sama palju Eestis tegutsevaid Soome ettevõtte esindajat.

Lähteülesande küsimused

- a. kuidas ja millises mahus liiguvad Eesti ja Soome vahel ettevõtte kaubad ja inimesed;
- b. kuidas on inimeste ja kaupade liikumine aja jooksul muutunud, milliseid muutusi on tulevikus ette näha;
- c. millised on vedavad jõud ja takistused Tallinna ja Helsingi ettevõtluse edasisel integreerumisel;
- d. millised on ootused Tallinna ja Helsingi äri- ja sotsiaalse keskkonna arengule, sh seadusandlusele.

Tegevuste läbiviimiseks koostati eelnevast põhjalikum küsimustik, mida testiti viie ettevõtte esindaja küsitlemisega. Küsimustikku täpsustati, lisati juurde üldküsimused, mis paremini toetasid uuringu eesmärgiks olevate vastuste saamist. Täpsustatud küsimustiku abil viidi läbi ülejäänud intervjuud sihtgruppi kuuluvates ettevõtetes.

Intervjuud viidi läbi 2012. aasta jaanuarist märtsini. Intervjueeritavana soovis uurimismeeskond eelkõige kohtuda ettevõtte juhi või juhtkonna liikmega. Mõnedel juhtudel kohtuti ka ettevõtte tegevusest tervikpilti omava spetsialistiga. Kõikidele intervjueeritavatele saadeti eelinfona ülevaade projekti kohta, samuti lühike kokkuvõtte olulisemate intervjuu teemadega. Intervjuudel esitati kõikidele intervjueeritavatele sarnased küsimused, mida kohandati ettevõtte tegevusvaldkonnast tulenevalt. Orienteeruv ajakulu intervjuu läbiviimisel oli 30 – 70 minutit vastavalt eelnevalt sõlmitud kokkuleppele ja vastamiseks kulunud ajale. Kokku teostati intervjuu 18 inimesega. Täiendavalt üheksa ettevõtte puhul anti osalemiseks negatiivne vastus või siis polnud vastamine ajapuudusest tulenevalt võimalik.

Lähteülesandest ja intervjuudest tulenevalt jagati alljärgnev intervjuusid kokkuvõtlikult kajastav dokument kolmeks osaks. Esimene osa kajastab kaupade ja inimeste liikumist ning vastanute räägitu põhjal tehtud kokkuvõtlikke järeldusi koos selgitustega. Selles vaadeldakse põhjalikumalt transporti, infrastruktuuri ning vajalikke arendustegevusi.

Teises osas kirjeldatakse tegureid, mis kajastavad Helsingi ja Tallinna erinevusi ning võimalusi koostööks ja integreerumiseks. Osas kirjeldatakse, mis on tänased erinevused ning millised meetmed toetaksid Soome ja Eesti ühise integratsiooni tugevdamist.

Kolmandas osas on kajastatud iseloomulikke omadusi, mis ilmnesid Eestis või Soomes tegutsevate ettevõtete ja nende tegutsemisviiside kohta. Selles osas kirjeldatakse uuringu käigus ilmnenuid tüüpilisi ühes või teises riigis tegutseva ettevõtte sarnaseid jooni.

Kõiki olulisemaid järeldusi on täiendatud ettevõtjate intervjuudest pärit tsitaatidega. Kuna päris paljudel juhtudel ei soovitud tänasest ettevõtte tegevusfaasist tulenevalt, seotuse tõttu mõne

teenusepakkujaga või muul põhjusel kommentaare avalikult anda, oleme eemaldanud tsitaadi juurest vastaja nime. Seeläbi on küll kommentaarid anonüümsed, kuid koostajate hinnangul annavad siiski väga hästi edasi ettevõtjate hoiakuid ja arvamusi.

5.1 Kaupade ja inimeste liikumine

Lähteülesandes kirjeldasid antud teemat kaks küsimust:

- a. kuidas ja millises mahus liiguvad Eesti ja Soome vahel ettevõtte kaubad ja inimesed;
- b. kuidas on inimeste ja kaupade liikumine aja jooksul muutunud, milliseid muutusi on tulevikus ette näha;

Alljärgnevalt on püütud nendele küsimustele vastata läbiviidud intervjuude põhjal.

5.1.1 Kaubaveod

Kaubavedude jaoks on keskseks transpordivahendiks Soome ja Eesti vahel Tallinki, Viking Line'i ja Eckerö Line'i laevad. Küsitluses ei tahtnud uurimismeeskond teada otseselt veokite hulka või koormate arvu, küll aga hinnangut liikumissuunale. Sellest tulenesid järgnevad kokkuvõtlikud punktid.

1. Head ühendused, väikese kasvu ootus

Üldjoontes vaatlesid vastanud kaubandust Soomega Eesti suunalt – võimalik, et põhjuseks oli vastanute valik. Sealhulgas vaatasid nõ Soome poole ka Eestis tegutsevad Soome ettevõtete esindajad, mis kasutavad Eestit tootmisbaasina (sh Soome ja kaugmale toodete müümisel). Eesti ettevõtted aga näevad Eestit otseselt tootmisbaasina, edasi müüakse teistesse riikidesse.

Enamasti kasutatakse ühendusi Eestis valmistatud või komplekteeritud toodete saatmiseks Soome sealsete ja Soomest kaupa Eesti tarbijate vajaduste rahuldamiseks. Intervjuus osalenud tööstusettevõtete sõnul ostetakse enamasti vajalikud sisendid kohapealt Eestist (sh Soome osalusega ettevõtted) või Soomest, mistõttu ei tunta huvi nende päritolu vastu (mis võivad tegelikult olla pärit mõnest teisest riigist) või nende toomisiivi vastu.

Mahtude kasvu osas on tootmisettevõtted üldiselt tagasihoidlikud. Otseselt samal tasemel püsimist küll ei nähta, järsked käibehüppeid aga samuti mitte. Pigem on ootused liikuda koos turu ühtlase arenguga ning sellest tulenevalt kasvada mõned protsendid aastas, mitte panustades järskudele muutustele.

Jaekaubanduses on Soomest toodud kaupade osa kasvav, kuna suurenevas müügikohtade arv, samuti on pakutavate puuviljade osas kvaliteet Soomes parem kui Eesti turule jõudva kauba puhul, mistõttu Soomest toodavad mahud eeldatavasti suurenevad.

Transport Soome ja Eesti vahel on regulaarne ja sujuv. See on tegevusprotsesside märkamatu osa, mille eest vastutavad transpordiettevõtted. Ühelgi küsitletud ettevõttel pole olnud probleeme transpordi korraldusega või kauba kohalejõudmise ajaga. Transpordiettevõtete pakutud lahendused on väga hästi teada ja regulaarses kasutuses. Ettevõtjad teavad, et tellitud ajaks tuleb transpordiettevõtte kaubale järgi ja kokkulepitud ajavahemikuks on see toimetatud sihtkohta. Millist transpordivahendit kasutatakse, ei oma otsest tähtsust.

Võrreldes varasemate aastatega on olulisemaks muutuseks regulaarsus. Eestis tootvad ettevõtted suudavad täpsemalt arvestada oma vajadusi ette, nagu ka transpordifirmad, mistõttu teenindamine

on sujuvam. Samuti on kümne aastaga väikesed firmad kasvanud suuremaks, mis tähendab nende vajadust üha enam täiskoormate saatmise järele.

Teatav ootus on ka silla või tunneli osas. See on aga pigem vahepala, mille ebarealistlikkuses ollakse veendunud. Aga meelsasti kasutatakse.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Tallinn-Helsingi ühendused on head ning tiksuvad rutiinist. Transpordifirma mure on, et aegajalt pole meile autot anda, aga nad juba teavad, et vähemalt üks autotäis läheb meilt Soome iga nädal. Tunnel või sild võiks kahe linna vahel muidugi olla, aga minu silmad seda kindlasti ei näe.

Toomaterjali toome igalt poolt – sealhulgas Tallinnast ja ka otse Euroopast. Kõik võimalused on kasutusel – veoautod ja lennukid nii Tallinnast kui Helsingist. Laevatransporti siin lähipiirkonnas ei kasuta ehkki kaugemale läheb koorem konteineriga.

2. Võimalused jaotuskeskustele

Küsitluses otseselt ei selgunud, et Eestis valmistatud toodang läheks pärast Soomest edasi teistesse riikidesse. Sellistel juhtudel asub Eesti ettevõtte tootmisüksus enamasti juba Soomes, kus toodangut eksporditakse koos teiste klastrisse kuuluvate ettevõtete ühistootena. Enamasti läheb Eestis valmistatud toode Soome kui lõppsihtkohta.

Eestis valminud toodangu transiiti Soome kaudu võib ette näha uute investeeringute puhul, kus Eestisse on rajatud ettevõtte seniste tootmisüksustest erinev spetsialiseerunud tehas. Esialgu saadetakse tehases valmiv toodang Soome tehasesse, kus see komplekteeritakse ja saadetakse edasi teistesse tehastesse maailmas või ostjale. Samas on plaanis ka rajada jaotuskeskuseid, mille asukoha osas on kaalumisel nii Tallinn kui Helsingi.

Eestist asuva tehase ja Soomes asuva tehase kaubavoogude ühendamisel ühes jaotuskeskuses tuleb arvestada, et nii Tallinn kui Helsingi konkureerivad sarnastel alustel. Olulisemateks kriteeriumiteks on lisaks lao- ja jaotuskeskuse tegevuse maksumusele veel sihtturgudele vastavate regulaarsete transpordiühenduste olemasolu.

Intervjueeritavad ettevõtted vaatavad tegevusi ette suhteliselt lühiajaliselt – väävlit sisaldavate kütuste kasutamist keelavate regulatsioonide kasutuselevõtust Läänemere laevanduses olid kuulnud vaid Soome taustaga rahvusvahelised ettevõtted, Eesti ettevõtete tegevussuundadele selle teadaolev mõju sisuliselt puudus. Samuti on esialgu ka vähene perspektiiv saata võimaluse korral kaupu Aasiasse läbi Skandinaavia põhjaosas asuvate sadamate kui Põhja-Jäämeri kliima globaalse soojenemise tagajärjel muutub jäävabaks.

Kiirete raudteeühenduse korral Euroopasse on hetke-eelistuseks siiski olemasolev võimalus transportida kaubad veoautoga, sest see on paindlikum. Kaalumisele võib samas tulla võimalus, transportida rongiga veoautohaagist koos veokiga Euroopasse. Ainult rongiga kauba saatmine on vastanute hinnangul kohmakas ja aeganõudev, mistõttu pole tänaste mahtude toodete puhul atraktiivne.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Soome saatmisel moodustavad suurema osa maismaatranspordi kuludest laevadega seotud kulud. Sild võiks olla, aga selle ehitamine pole usutav. Saematerjali puhul liigub puit valdavalt mööda maad, varem oli laevade kasutamist rohkem. Põhjuseks on kõrgemad laevavedude hinnad, samuti autovedude hinnalangus. Soome-Eesti suunal. Teisalt on laeva jaoks vaja korraga suurt partiid, mida tuleb pikalt vedada sadamasse. Klient tahab kaupa saada regulaarselt, mitte korraga suurt kogust. Probleemiks võib olla ka materjal, kus päevatoodangust on kliendi soovitud osa väga väike.

Soome on nagu saare peal. Sealt ei saa muidu välja kui mööda merd. Väävlisalduse teema pole meile uus asi. Normid karmistuvad. Ühelt poolt kallinevad laevad, aga teisalt ega diisel tanklas ei lähe ka odavamaks.

Kui vanasti viisime kõik toodangu Soome, siis nüüd toome sama palju ka tagasi. Oma tehase toormaterjali saame lisaks Baltikumile ja Venemaale ka Soomest. See võib tunduda veider autojuhile, et viime sama koorma Soome ja seejärel toome sama kauba tagasi - pakend on sarnane.

Eesti tehase toodang viiakse esmalt Rovaniemisse, sealt edasi saadetakse teistesse sihtkohtadesse laiali. Tulevikus, kui tehas on korralikult tööle hakanud võib mõelda jaotuskeskuse rajamisele Tallinna või Helsingisse. Rovaniemis valmivad puittooted, sealt ka disain. Rovaniemi tähtsus tulevikus väheneb.

Laevaliiniidest on hetkel Stockholm- Helsingi olulisem, kuna 55% toodetest müüakse Skandinaavias.

5.1.2 Reisijate liikumine

- 6 Helsingi ja Tallinna vahel liigub aasta jooksul ligi seitse miljonit inimest. Erinevatel ametikohtadel kasutatakse küsitluse põhjal suhteliselt selgelt erinevaid reisimisviise või teenuseid.

1. Üleveo kiirus on oluline

Tallinna ja Helsingi vahelistel ühendustel on kujunenud välja omamoodi transpordiviiside ja teenuste kasutamise hierarhia. Kõige massilisem teenuste kasutamise viis on tavaklassi laevapilet, mis ostetakse enamasti reatöötajale. Üldjuhul on reatöötaja laeval ka koos autoga, millega sõidetakse Helsingi lähipiirkonnas asuvat klienti teenindama. Sõidukis/kaubikus on sees ka vajalikud seadmed või kulumaterjalid.

Sama laeva äriklassis sõidab suure nõudlusega kellaaegadel, kui laev on väga täis, firmale oluline keskastmepetsialist või siis ettevõtte juht ka muude väljumisaegade korral. Sõltuvalt peakontori asukohast reisib tippspetsialist või tippjuht laevatransporti kasutades kas autoga või ilma. Helsingi kesklinnas toimuvatele kokkusaamistele minnakse autota, kaugemale linna serva aga juba autoga.

Helikopteriga lendavad Soome enamasti suuremate ettevõtete tippjuhtkondade liikmed, samuti investorid või väga olulised kliendid. Tavatöötaja või spetsialist helikopteriga üldjuhul ei liigu. Enamasti on helikopter eelistatud olukordades, kus kiirus on tähtsam sõidu maksumusest. Helikopter on neile inimestele sageli kriitiline, kahetunnise ülesõidu korral ei oleks nad nõus seda aega kulutama.

Kõik intervjueeritavad peavad kahetunnist laevareisi mõistlikuks, ehkki kahe tunniga pole tegelikkuses ülevedu võimalik. Laevalt mahatulek, eriti autoga – kui just ei ole äriklassis ja autoga ning seeläbi esimeste seas – võtab aega rohkem. 3,5-tunnist ülesõitu täna ette ei kujutata, see oleks selgelt äritegevust takistav. Kahetunnine ilmastikust sõltumata ülesõit on optimaalne.

Sillast või tunnelist rääkis küsitletud ettevõtetest ligi kolmandik. Kõik tunnistasid, et kasutaksid seda hea meelega. Aga samas ei uskunud neist keegi, et neil see võimalus kunagi avaneb.

Lennuühendust Helsingiga kasutatakse suuremas osas edasilendudeks teistesse riikidesse. Soome väikelinnadesse lendamisel aga sealsete klientide külastamiseks. Mitmes asukohas tegutsevad ettevõtted kasutavad lennuühendust ka koosolekute jaoks – lennatakse erinevatest asukohtadest kokku näiteks Vantaasse, kus peetakse koosolekut.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Tänased ühendused Tallinna ja Helsingi vahel on suurepärased. Kiired laevad on väga head. Pole mõtet minna lennukiga, kui just edasi ei sõida. Helikopteriga pole ka läinud, nii kiire pole olnud. Piletihinnad on räigelt aastatega tõusnud. Aga pole ka nii palju sõitmist.

Kaks tundi ülesõiduks on sobiv. Jõuab mõelda ja lugeda. Probleemiks on laev vaid teatud päevadel. Samas meil on töö Soomes vaid neljapäeval, reedel ja laupäeval.

Veidi häirib transport – Tallinnast sõitmine nõuab aega. Asukoht on meil Helsingi südalinnas täiesti teadlikult.

Soome suunal liiguvad peamiselt projektijuhid laeva ja autoga, ka seadmed on kaasas. Juhtkond üldiselt lendab, sest Soome üksus asub Tamperes. Äriklaspiletit laevadel kasutatakse tihedamatel aegadel.

Laevu on Tallinna ja Helsingi vahel piisavalt, samas konkurentsi on liinil vähe. See avaldub teenuse kvaliteedis ja hindades, kus puudub huvi teenuseid arendada. Reisija vaates tundub, et laevu nagu ei remondita ning kõik on kulunud.

Autoga sõites häirib, et Länsisatamast väljudes on ooteaeg väga pikk. Soome tehas asub 30 km sadamast. Tallinnas läheb aga kogu Ahtri tänav umbe, kui laev saabub. Ka äriklasi kasutamise puhul siin suurt erinevust ei ole.

Tippjuhtkond kasutab reisimiseks enamasti laeva, kopterit ei kasuta. Laevaühendus vastab vajadustele, protsessid toimivad hästi. Kauba puhul on tegemist transpordifirma nüanssidega, kas saab kell 6 laadima või mitte. Meie ei tunneta seda, kas reisijad ja kaup liiguvad laevadele koos. Sadama asukoht kesklinnas on hea, sest kui täna tellin Soomest kauba, homme pannakse tellimus kokku, ülehomme teele ning õhtuks on see meil käes. Soomes oleks see

poes päeva hommikul, meil on siis õhtul. Meie jaoks oli probleem kui Tallinn-Tartu maanteel keelati veokitega sõit reedeti. Siis oli meil murekoht.

Kopterit eelistan Soome sõitmisel. See on ülitähtis. Pole suur grupp, kes kopteriga sõidab, aga need on inimesed, keda tahaksime Eestis näha. Neil on aega vähe ja kopter on neile oluline. Laeva kaks tundi on parem kui neli tundi, aga kapitali omavate inimeste jaoks, kelle üks koosolek kestab kolmest neljani Tallinnas ning järgmine algab kell viis Helsingis, on oluline kopter.

Ühendused linnade vahel on head. Kasutame kopterit, aga kui suurema grupiga sõidame, siis läheme laevaga. Üksinda minekul on kopter. See on küll kallim, aga ajavõit on selge. Olulisem Helsingi liinist on ühendus Tartu kontoriga. Viie aasta jooksul liikumine Soome kindlasti suureneb. IT ei asenda kohtumisi. Samuti peavad spetsialistid liikuma.

Töötajate liikumisel on kiire vajaduse korral kasutusel lennukid või kopter. Kopteriga on mugavam.

Üldjuhul lähme lennukiga. Vaja on minna Rovaniemisse. Sinna jõuab väga hästi – Tallinnast saab hommikul kell kuus hakata minema, kell üheksa oled Rovaniemis kohal. Põhimõtteliselt jõuab õhtuks tagasi Tallinna.

Soome kaudu toimub ka inimeste koolitamine, seetõttu on liikumine tihe. Väga palju inimesi on saanud koolitusi Soomes. Tänapäevaks on tegelikult koolitamine Soomes vähenenud, sest suudame seda teha juba ise. Täna liiguvad juhtkonnad. Rongiga ja lennukiga minnakse Oulusse. Laevaga minnes sõidetakse oma autoga. Kopterit kasutati ka kunagi, kiirete koosolekute puhul. Täna vähem, sest efekt ajaliselt on Pärnust tulles väike.

Laevaühendused on töövahendid. Kasutame kõiki ühendusi, mis on olemas. Poliitikat nende kasutamise osas ei ole. Kui oleks sild, siis sõidaksime üle silla. Aga me pole ebareaalsed selle tuleku osas.

Ühendused Tallinnast Helsingisse on head. Hommikul kell 10 jõuad Helsingisse koosolekule, kell 12 õhtul tagasi koju Tallinna.

Tallinki kasutataval Läänesadamal on meie jaoks õige asukoht, sest tehased jäävad samuti samas suunas. Sageli on nii, et tihedamatele perioodidele, näiteks esmaspäevahommikustele laevadele oleme lasknud panna ka broneeritud kohad, et tagada vajadusel võimalus õigel ajal Soome jõuda. Võimalik, et neid aegu isegi ei kasuta, aga juhtide aeg ja võimaluse olemasolu on oluline. Seetõttu kasutame hästi aktiivselt ka laevade äriklasi, et seal saaks rahulikult tööd teha – ja veel, seeläbi saab autoga laevalt maha sõita esimeste seas. Mis tähendab, et kell 9.30 saabuva laevaga on võimalik juba kell 10 alustada Helsingis koosolekut.

2. Piletite hinnatõus

Piletihindade tõusu on märganud nii kaubavedude ostjad kui ka reisijad. Hinnatõusu osas kriitilisemad olid aga inimesed, kes sõitsid reisijatena. Kriitika avaldub nende jaoks nii kõrgemas

hinnas kui ka teenuste kvaliteedis (kulunud laev) ja monopoolses olukorras liinil. Kaubavedude puhul moodustab aga laevapilet suurema osa veo maksumusest.

Ühelgi juhul ei oldaks aga nõus piletihinna vähendamise nimel pikendama sõiduaega. Teisalt töid osad vastajad ka paralleeli, kus võimalik, et tänu kõrgemale piletihinnale ongi suudetud saavutada kiiremate laevadega ilmastikust peaaegu sõltumatu regulaarne laevaühendus.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Moodsad, kiired Tallinki laevad sobivad nii veokite kui ka reisijate vedamiseks. Eckerö puhul seda pole. Tallink muidugi oskab neid laevu ka hinnastada. Suhteliselt tõuseb hind kogu aeg. Samas, kui Tallinki poleks, ning liinil sõidaksid neli tundi venivad laevad, siis oleks olukord päris hull.

Piletihind laevadel on üha kõrgem, seda kuuleb aina rohkem transpordifirmadelt. Sadamatega seotud regulatsioonid tegevust ja transporti ei sega.

Tänased ühendused on väga head – varasemalt oli traditsiooniline ülesõiduaeg 3,5 tundi või siis tiiburid, mis halva ilmaga ei sõitnud. Täna saab ilmastikukindlalt kahe tunniga üle mere. Teenuste hinnad on tõusnud, eriti just Stockholmi suunal.

Ühenduste olemasolul on konkurents teretunud, varem maksis pilet 50 eurot, nüüd 200 eurot. Viking Line võiks osta teise laeva. Arvatavasti reisijate ja veokiteta ühel laeval ärimudel ei tasuks ära, üheskoos teenindades tuleb kokku. Laevad on A1 jääklassiga, see on hea asi, mis maksab palju. Konkurentsipuudus võib muidugi olla ka eeldus, et on suudetud luua infrastruktuur, mis võimaldab ka keset talve kiiresti üle sõita. Nii et kas tänase sagedusega ühendused ja kiired laevad oleksid olemas kui pileti hind ei oleks tänasel tasemel ning konkurents oleks tihedam?

Kirun praegu küll, et hinnad tõusid, aga kui ei oleks? Kas ma olen nõus, et talvel saab üle 3,5 tunniga? Tegelikult maksaksin rõõmuga juurde, et ilmast sõltumata olen kahe tunniga Helsingis.

3. Sadamaalad

Sadama-alad pole küsitletute jaoks otseselt olulised. Vestlustes ei tule nõudmised piirkonnale välja ilma täpsustavate küsimusteta nende kohta. Kaubavedude transpordi osas vastutab üle veo eest transpordiettevõtte, mistõttu teenuste ostjana see intervjuueeritavaid ei häiri, kuidas sadamaaladele mahutakse või seal kaup liigub. Mõneti on vastanud kuulnud transpordifirmadelt, et seal on kitsas või tuleb kaua oodata, samas ei ole see otseselt äritegevust segav. Transpordiga rohkem tegelevatele ettevõtjatele teeb muret Tuukri-Uus-Sadama ristmik, kus veokitel tuleb tiheda liiklusega tänavale keerata foori abita.

Sõiduautot kasutades on probleemiks Helsingis Länsisatamast väljasaamine, kus ristmikul saavad veoautod ja sõiduautod kokku ning veokitel on ringteest tulenevalt eesõigus. Samuti toodi välja pidevaid ümberehitusi, eriti Helsingis, mis muudavad raskeks liikumissuunast aru saada. Kõikidest sadamatest saab aga siiski välja sõita sobivalt kiiresti, magistraalidele jõudmise osas on Helsingi

olukord parem. Tallinna puhul võtab sadamast väljumine samuti palju aega ummistades esimese ettejääva foori.

Jalgsi liigeldes on reisijad eraldatud, mistõttu kaubaveod ei ole neile märgatavad. Pigem häirib, et sadamast kesklinna tuleb pikalt kõndida – Tallinnas tundub D-terminali ümber kõndimise aeg pikk, Läänsadamast kesklinna kõndimisele kulub samuti 20-30 minutit, mis tundub pikk. Samas on tegemist rohkem mugavussooviga, sadamad asuvad siiski kesklinnas ja vastavad ootustele.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Meil puudub otseselt kokkupuude, et reisijad ja veokid on samal laeval. See võib linnasid segada. Helsingi on läänesadamast suutnud ära korraldada, et jõutakse kiiremini suurtele teedele ja sealt edasi.

Sadamad on täis ehitatud, igal aastal tehakse midagi ümber. Sadamast pole Helsingis kordagi nii välja sõitnud, et saaks alla poole tunniga, sõltumata klassist. Eriti kui päeva lõpus laevale lähed, istud ummikus. Helsingis saavad sõiduautod laevast otse välja ja veoautod lähevad kaarega, aga järgnevas ristmikus on veokitel peatee, nii et siis tuleb neid oodata nagunii.

Sadamates infrastruktuur pole nende mahtude jaoks piisav. Eriti Helsingis.

Tallinnas saab sadamast sõiduautoga kergesti välja. Veokite väljakeeramine ummistab linna, kui nad Tuukri tänavale keeravad, kus foorid puuduvad. Kui sadamasse laev ja sadu autosid tulevad, siis oleks vajalik mitmerealine tee, et saab koguse sadamast välja saata.

Kohutavalt tüütu on sadamast välja sõita koos rekkate ja sõiduautodega. Olen vaadanud, et laevast D-terminalis välja sõites kulub esimese foorini jõudmiseks aega 20 minutit. Seal tuleks midagi ette võtta. Sõiduautod võiksid jõuda liiklusesse kiiremini.

Sadamates ei ole oluliseks probleemiks, et veokid ja sõiduautod on koos. Autoga sõitjad pääsevad sadamast ja linnast välja väga kiiresti. Reisijana tuleb kõndida pool tundi. Tallinna puhul tundub D-terminal mõneti liiga kaugel, Muuga pole reisijate jaoks laevadele kindlasti kaalutletav väljumiskoht.

4. Vastastikune turundus

Reisiliikluse mahud vastajate üldistatud hinnangute põhiselt üldiselt suurenevad. Seda eelkõige mitte ainult tööalaste reise, vaid ka puhkuste, ühiste kultuuriürituste jm sündmustel osalemise mõjudena. Kui tööalaste reise osas sõltus kasv pigem müügimahtudest riikide vahel, siis vaba aja veetmise osas võib oodata kiiremat kasvu.

Mõlemad riigid vajaksid aga vastanute arvates mainekampaaniat (ligi 70% vastanute hinnangul). Soomes peaks Eestit puudutav kampaania tegelema eelkõige 1990. aastate kuritegeliku maine puhastamisega, samuti odavtööjõuga seonduva piirkonna nähtavuse vähendamisega ning rääkima rohkem võimalustest kuidas Eesti meelelahutusasutustes ja kultuurisündmustes osaleda, samuti tutvustada Eestis tehtud teadust ja muid saavutusi.

Soome kampaania Eestis peaks aga rohkem lähtuma nii puhkusevõimaluste tutvustamisest kui ka vaba aja võimaluste veetmisest Helsingis. Intervjueeritavate hinnangul võidaksid seeläbi mõlemad linnad. Viimased laevad väljuvad linnadest õhtul kell 22.30, mistõttu õhtu veetmine naaberlinnas võiks olla mõlemal juhul atraktiivne.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Võiks suurendada mõlemas linnas erinevaid põhjuseid, miks võiks elanik külastada teise linna kultuurisündmusi.

Üliõpilastega tehtud intervjuudes räägivad nad, et tulid üldse Eestisse õppima, sest Tallinn on kui Helsingi osa. Nendele tundub Tallinn loogiline koht, kus elada on odav ja õhtuti midagi toimub. Raha on ka sama.

Mida võiks enam olla, on kultuurialast koostööd, mis toetaks huvi liikuda nii ühele kui ka teisele poole.

Tunnelit pole kahe linna vahele vaja. Samas eestlased pole teadvustanud häid restorane Helsingis. Õhtuks Helsingisse ei lähe, sest laeva tagasi ei tule. Meeldiks, et on Talsingi, kus hea õhtusöögi nimel on ka valmisolek 1,5 tundi laevaga ühes ja teises suunas sõita. Helsingi on eestlastele ka veidi kallid. Soomlasele on Eestis olek päev, kus kõik on poole odavam. Teistpidi peab vaeva nägema, et linnad kokku kasvaksid ja leiaks ühiseid tugevusi. Soomes ei nähta eestlases klienti.

5.2. Koostööd takistavad ja toetavad tegurid

Lähteülesandes kirjeldasid antud teemat kaks küsimust:

- c. millised on vedavad jõud ja takistused Tallinna ja Helsingi ettevõtluse edasisel integreerumisel;
- d. millised on ootused Tallinna ja Helsingi äri- ja sotsiaalse keskkonna arengule, sh seadusandlusele.

Intervjuude põhjal oleme toonud välja põhilised argumendid ja teemad, mis ettevõtjate Soome-suunalist ja Eesti-suunalist tegevust kirjeldavad.

Üheselt pole eeltoodud küsimused Helsingi-Tallinna ja Soome–Eesti ettevõtluse integreerumise osas vastatavad. Erinevaid ettevõtjaid ja tegevusvaldkondi mõjutavad erinevad tegurid, mistõttu ühe või teise suuna vajalikkusest arusaamine pole ühene. Teisalt on ettevõtluse puhul keeruline mõista integratsiooni, enamasti toimub ettevõtete vahel konkureerimine, et oma esindatud ja valmistatud tooteid müüa. Integratsiooni võib samas mõista kui toimimist ühises väärtusahelas koos teisest riigist pärit ettevõtetega, aga ka toimimist ühe turuosalisena, mis rahuldab teises riigis ühe olulise tarbijavajaduse.

Küsitluse põhjal ei saa otseselt välja tuua ettevõtlusalase integratsiooniga seonduvaid tegureid. Vastajad püüdsid pigem vaadelda Eesti ja Soome ühiskondi tervikuna ning hinnata nende ühiskondade omavahelise koostoimimise suutlikkust, mitte ainult ühe osa, ettevõtluse, koostööd.

Takistavad tegurid Soomes tegutsemiseks

- Ostjate hinnangud Soomes Eesti suhtes lähtuvad põhimõttest, et Eesti ettevõtte puhul on tegemist odavast riigist lähtuva tööjõuga ja odavtootega. Ettevõtjad tajuvad teatavat halvustavat suhtumist. Samuti eelistatakse võimalusel ostmist soomlaselt. Seda on aga mõneti vähendanud ebakindlus majanduses, sest raha loetakse rohkem.
- Soome turu suletus – regulatiivne suletus ja takistused. Lisaks Euroopa Liidu sertifikaatide vajadusele kehtivad toodetele täiendavad Soome sertifikaadid. Samuti võib tegevusvaldkond olla jagatud ära olemasolevate tegutsejate vahel, kus regulatiivsed piirangud sisuliselt takistavad uuel turule tulijal oma teenuste kasumlikku osutamist.
- Sotsialistlikud töösuhted – rangelt reguleeritud käitumisjuhised töötajatega ja tööajaga. Väga kõrge miinimumpalk, mis ei võimalda osutada teenuseid, mis nõuavadki madalat kvalifikatsiooni. Seeläbi võivad soomlast tööle võttes tekkida kultuuritaustast tulenevad olukorrad, kus eestlaste käitumisloogika ütleb üht, soomlaste oma aga midagi muud.
- Ametiühingud - muudavad ettevõtete tegevuse paindumatuks ja kulukaks sisuliselt kõikides tegevusvaldkondades. Ehitusvaldkonna puhul on märgatavad ametiühingute ja riigiametite külastused (kui kusagil leiti puudolev dokument informeeritakse ka kõiki teisi asutusi). Samas ehitusobjektidel on soomlased enamasti vaid objekti üldjuhid, muud tegevused on ostetud sisse välismaalt. Ametiühingute reeglid takistavad ka töötajaid, kes neid reegleid ei soovi. Eesti ettevõtjate hinnangul võivad nad mõista soovi maksupettusi vältida, samas praeguse tegevusega saavad kannatada ausalt tegutsevad ja oma tegevusega nähtaval olevad firmad.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Reguleerida tuleks riikide aruandlusperioode. Meil on paigaldajad Soomes, Rootsis ja Norras. Igas riigis maksustatakse, aga lõpuks tehakse tasaarveldused. Samas aruandlusperioodid on riikides erinevad, Eestis tehakse eelmise aasta kohta, Soomes ja Rootsis üleeelmise aasta kohta. Erinevad maad küsivad erinevate aastate kohta, et deklaratsioonid oleks tehtud. See tekitab korraliku segaduse.

Suhtumine on kui odava töö tegijasse. Teiselt poolt hindavad soomlased seda, mida teeme ning teavad meie head kvaliteeti. Samuti teavad nad hästi, et meie teeme tööd, mitte nagu kohalikud. On ka ju teada, et soomlasi ehituse alal ei ole, töökäsi on puudu, aga ikka ametiühing vaatab kui odavate tööde tegijale. Teisalt teevad ametiühingud ka elu kibedaks – enamasti on see bürokraatlik, komakoha tagaajamine. Tekitatakse probleeme dokumentidega. Samas tuleb asjad korras hoida, sest kohe läheb info teistesse asutustesse edasi, mis omakorda tulevad kontrollima. Mõnes mõttes võib aru saada, et püütakse pettuseid vähendada, teisalt jäävad hammasrataste vahele just nähtavalt tegutsevad korrektsed firmad.

Kui objekt algab, siis tuleb määrata, kes mehed sellel tööd teevad. Kui objekt kestab pool aastat, aga meie töö algab hiljem, siis selle ajaga võivad kaks meest üldse töölt ära läinud olla. Aga nimed tuleb anda alguses. Poole aasta pärast toimuvatele tegevustele ei määratleta tegijaid ka kohe. Meil on 40 inimest, kelle hulgast saame valida. Kui aga lõpuks teostama minnes pole seda inimest kirjas, kelle nimi anti pool aastat tagasi, on probleem. Peatöövõtjale ei saa ka kõiki 40 anda, sest ta küsib, et mis sa nalja teed, siin pole nii palju tööd.

Soomest on ametiühingute tõttu tööstus kolinud minema. Pole võimalik võtta inimesi, sest nad on nii kallid. Kulleri jm firmad ei saa pakkuda teenust, sest keegi pole valmis nii palju maksma kui palju inimene ja riik tahavad raha saada. Ametiühingud pärsivad majandust ja töökohti.

Segab ja takistab – Eesti on hellitatud IT lahendustega. Soomes mitte. Soomes ostan kioskist SIM kaardi, aga tööle hakkab see kolme päeva pärast. Soomes liiguvad asjad vati sees, mis mõneti on meile kasuks. Leidlikkust ja nupukust on meil rohkem, see on meie edu.

Meil on ka Soomest pärit üliõpilasi – üks naine peab looduskosmeetika salongi. Ta ütles, et kui uut ideed tahab, siis tuleb Tallinna sõpradele külla.

Kui on aega mõelda, siis tavaliselt mõtlen, et mis need veealused karid võiksid olla, mis meile on Soomes teadmata.

Šovinism on Soomes olemas. Õpetame inglise keeles, aga näiteks reklaami ei tohi inglise keeles teha. Reklaamime soome keeles, et tule inglise keeles õppima. Samuti tahab soomlane näha .fi lõpulist aadressi ning kohalikku aadressi ja telefoninumbrit.

Paberimajanduses võib märgata, et Soomes asjad liiguvad jube aeglaselt. Vastused kas või telefonifirmaga suheldes saad väga aeglaselt. Eestis tahaks kohe ja kliente juba teenindada. Soomlased võtavad seda rahulikult.

Kui Soome läksin, arvasin et oleme lähedasemad. Kui Eesti president räägib Põhjalast ja et Baltit pole olemas, siis meie oleme põhjamaast väga kaugel. Käitumismuster võib olla

sarnane, kui itaallane meie poole vaatab. Mõttemaailm on aga meil ja Soomes väga erinev. Eriti Soome sotsiaalsüsteem ja teiste abistamine.

Soomega võrreldes oleme meie pigem Venemaal. 50 aastat sotsiaalsüsteemi on loonud väga mugava põhjala.

Töötaja vabadus on Soomes ülekäte. Kui Eesti tööandja tahab halb olla, siis ta on ka. Seal ülekäte läinud töötajaid on üliraske hallata. Vahe on meeletult suur. Meie mõtleme, et tegevus on loogiline, nendele see nii pole. Meil iseenesest mõistetav asi on seal sageli tööandja poolne surve.

Negatiivselt mõjutab Soome tööaja jälgimine. Eestis tööjõud on odav. Soome lao töökorraldus mõjutab ka meie käitumist, sest seal pühapäevaseid tarneid ei tehta ja meie pärast seda muutma ka ei hakata. Tuleb arvestada, mis kell auto kohale läheb.

Osapoolte omavaheline konsulteerimine ja läbirääkimine on Soomes positiivne.

Meie jooneks on, et on olemas saksa mõju. Eestlane on täpne ja konkreetne, soomlastel seda joont nagu polegi.

Eestlased Soomes on kogenud hankeprotsessi, kus eelistatakse kallimat soomlast, raske on saavutada seal usaldust.

Eesti firmadel on probleemiks Soomes sealsete ametiühingute agressiivsus ja tõhusus. See on kergenduseks, et nad siin nii tugevad pole. Tööturg on paindlikum, mis on selge eelis. Mõned kirjutavad, et see toob kaasa töötajale ebakindlust, samas ettevõtjale annab see võimaluse olla ettevõtlik ja inimesi palgata.

Hetkel toimub konsolideerimine, käib spetsialistide vahetamine ühest või teisest riigist, seda tuleb üha rohkem ette. Hetkel toimub ka ühine müügitegevus. Soomlane tahab osta soomlaselt. Ka sealse ettevõtte puhul ei kasutanud me kordagi sõna ostmine vaid ühinesime, nii et Soome võit paistaks välja. Tänapäevane tegevus lähtub, et Soome peab teenindama Soomet, kui klient liigub mujale, tuleb talle minna järgi, näiteks Venemaale. Venemaal me oleme, aga seal on tegevus veel väga väike.

Märgatav on soomlaste suhtumine eestlastesse – soomlane usaldab küll. Peab arvestama, et soomlasele paistab aeglane eestlane agressiivse müüjana. Teine soomlane ei paista talle agressiivne.

Soomlastega koos töötades ei suuda me harjuda, et nad on hästi põhjalikud, meid see ärritab. Nad tundvad seetõttu meil aeglastena. Eriti kui ootad otsust, tahad et see saaks tehtud. Seda tehakse nädal ja kaks, see mõjub ärritavalt. Meie tahame kiiremalt. Eestis teeme kiiremini, aga teeme seetõttu teise korra veel.

Takistavad tegurid Eestis tegutsemiseks

- Ebavõrdsus ja õpetajate madal töötasu – häirib suurebavõrdsus ja käärid erinevate ühiskonnakihtide vahel. Samuti on mõistetamatu, miks tulevikuga tegelevad inimesed on madalalt tasustatud ja seeläbi ühiskondlikus väärtushinnangute süsteemis madalal kohal.
- Omavalitsuste suutmatus kaasa rääkida – omavalitsused ei suuda arengul kaasa rääkida isegi kui neil on huvi. Omavalitsustel puudub ka otsene huvi ettevõtte heaks elukeskkonda investeerida, maksutuluna jõuab see tagasi vaid väga kaudselt töötajate tulumaksu kaudu. Investeerimise suutlikkus on väga nõrk võrreldes Soomega.
- Vähem spetsialiseerumist teenindamisel – spetsialiseerumist on vähe. Osaliselt tuleneb väikesest riigist, kust kulude katmiseks on vaja tegeleda mitme asjaga korraga. Seeläbi pole Eestis väga spetsiifilisi teenuste osutajaid, mis tuleb sisse osta (Soomest). Soomes on enamasti olemas.
- Väiksem tootevalik tarbijatel – tarbijad eelistavad odavamaid tooteid, kaupmehel puudub huvi riskida tuua tooteid, mis jäävad seisma või mida ei suudeta realiseerimistähtaja jooksul müüa. Tarbija valikuvõimalused on seeläbi kitsamad ning hinnad kohati kõrgemad.
- Seadustega seotud ebakindlus – seadused võivad muutuda äkiliselt ilma laiemalt nende üle aru pidamata. See tekitab turuosalistele ebakindla olukorra, millest tulenevalt on otstarbekas omada alternatiivseid tuluallikaid (nt Soomest).

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Eesti elukeskkond on võrreldes Soome väärtustega noor: kuueaastased lapsed on eksamitel – see on haige. Väärtustatakse materiaalseid hüvesid, mis on selgelt ülehinnatud. Solidaarsus teiste inimestega on madal, tähtsad inimesed nagu õpetajad on madala palgaga. Isiklikule hüvele orienteeritus on haige. See viib lühinägelike otsusteni, siinsed väärtused pole veel arenenud.

Vahe on kahes riigis KOV ja riigi tegutsemises ettevõtete arengu nimel. Soomes on näha rohkem traditsioone ja võimalusi, kuidas riik loob võimaluse ettevõtete arenguks. Ka meie laienesime Soomes KOV kuuluvatel pindadel, mida ostame seejärel välja. KOV ehitas need valmis. Samas pole meil tegelikult sisulist lepingut need hooned välja osta. Sellist asja Eestis pole. Samuti ollakse märka rohkem valmis ehitama tootmishoone juurde parkimismaja kui nähakse, et selleks on töötajatele vajadus.

Eestis tööstusküla puhul on maaküsimused ja infrastruktuuri rajamine alati valus küsimus. Tahetakse, et erasektor teeks kõik ära, omavalitsusel pole võimalusi ja pole ka kogemusi. Samuti, et parkimiskohti oleks ümberringi piisavalt, mida aga Eestis ei suudeta teha.

Eesti ametnikud teevad otsuseid, mida suurem riik, seda vähem on ametnikul volitusi. Oluline, et protsess peab olema õige kui ametnik tegi otsuse oma parimal äranägemisel.

Algusaastatel oli meil mure ka linnavalitsusega. Võimatu oli kokku leppida millegi tegemises. Linnavalitsust huvitas turism, tööstus neid ei huvitanud. Tänapäev on see vaade siiski muutunud.

Eestis on mitmeid segadusi - kuidas meie tasuta kõrgharidusreform läheb. Kui riiklikud ülikoolid ei saa eraraha eest koolitada, siis meile meeldib. Võib olla riik ei peakski koolitama.

Seaduste muutumine – Tallinna müügimaks oli hea halb näide, mille kaupmehed maksid kinni omast taskust, sest ei saa ju Tallinnas või Tartus müüa toodet erineva hinnaga.

Ettevõtlussõbralikkus on Eestis riiklikult paindlikum, see pole tahte küsimus, sest üks süsteem on 90 aastat ja teine 20 aastat vana. Seetõttu on pikemalt toimunud süsteem ka kohmakam. Süsteemi loob inimene ning ajaga muutub see keerukamaks.

Sellest tulenevalt on noorus eeliseks. Soomes pole võimalik luua Xtee sarnast asja. Igal ministeeriumil või valdkonnal on omad osad, mida on ajaga jõuga täiendatud. Neid on nii kaua ehitatud, et saad kokku panna 2, 4, aga mitte 25 süsteemi, nii et ta oleks veel funktsionaalne.

Kui pole pärandit, saad targalt teha. 50 aasta pärast on Eesti samas kohas. Inimene tahab endale päeva lõpuks rohkem hüvesid kui teistele -tahab arendada nii nagu tahab, aga ülejäänutele ei sobi.

Ärikultuuris Eesti kaugeneb Ida Euroopast ning läheneb Lääne – Euroopale.

Soomest siia tulevad investorid on ka natuke sinisilmsed ning räägivad, et lubadusi on petetud. Raske on siin leida õigeid inimesi ja organisatsioone. Tänu Eesti väiksusele on kompetentseid inimesi raske leida. Asutakse Soomest tegevust finantseerima, mõne aja pärast kohale tulles selgub, et raha on otsas. Aeg-ajalt juhtub. See on tüüpilisem siin kui eestlastel Soomes. Eestlased on ka umbusklikud, ei anna kergelt raha käest. Soomlased annavad kergemalt.

Eestit iseloomustab, et siin on rohkem bürokraatiat – lepingud ja kokkulepped peavad olema paberil. Tallinna puhul on muud hinnad samad, tööjõukuludes on kokkuhoid. Uutesse ettevõtetesse suhtutakse teretulnult.

Tartu maantee on häbiasi. Meil käisid Jaapani kliendid, kes olid imestunud, et kuhu nüüd. Kui tahate kokku hoida, maksame ise kiirtee eest, kinnitasid nad meile, aga miks me kasutame seda kõrvalteed.

Via Balticaga seoses on kehvasti. Oleks võinud mõelda, et teel sõidab üks rekka teise otsas. Iga möödasõit on eluga riskimine. Ilusa ilmaga on võimalik. Aga kui soppa lendab ning on talv. Kui sa siis sõidad jällegi aeglasemalt – 75km/h, hakkavad veoautod ise sinust mööda minema. See tee peaks olema kaherealine.

Meie kliendid on Pärnu maanteed kasutades olnud üllatunud, et nii on. Üks itaallane oli näost täiesti valge, et on selline liiklus ja tee on nii libe.

Eestis on teenuste valik väiksem mõneski asjas ja hind on kõrgem. Soome turg on ka väike, aga vahe on veel väga suur. Palju asju, mida pead ostma mujalt või Soomest, sest siit ei saa. Arusaadav mõneti, kuna on vähem ostjaid. Väiksem teenuste valik on nii eraelulises tarbimises kui ka äris. Samas, autopoodisid oli sama palju. Teisalt on ka fänne. Eestis on surfipood – surfiasjad Eestis, kellele?

Vedavad jõud Eesti ja Soome integreerumisel

Vedavad jõud lähtuvad suuresti vastandumisest, kus kahe erineva vaatenurga vahele on võimalik leida tasakaal ning seeläbi jõuda uue lahenduseeni. Alljärgnevalt on toodud intervjuudest tulenevad kokkuvõtlikud punktid, mis kirjeldavad integreerumist mõjutavaid tegureid:

- Soomlane mõtleb pikalt ja kaua - eestlane tegutseb, aga alati ei tule välja. Soome planeerimise protsess on rohkete konsultatsioonide ja konsulteerimiste tõttu eestlasele ülipikk, eestlane tahaks kohe kiiresti valmis teha ja vaadata, mis juhtub. Seeläbi on Eesti olnud kohati kiirem, samas mitte alati pole kõik kavandatult välja tulnud. Soomlased on teinud aga kauakestvaid plaane, mis vaatavad kaugemale tulevikku.
- Suur ettevõtlusvabadus Eestis (Lätis, Leedus), vastukaaluks Soomele ja Rootsile – lihtne ettevõtlusega alustamine, pangakonto tegemine vastandununa olukorrale, kus tuleb saada rohkelt soovituskirju ja lubasid, enne kui lubatakse alustada. Ehkki Soome ettevõtted on Eestisse investeerinud põhjusel, et konkurentsivõime on muutunud või muutumas probleemseks, on lihtsad ettevõtlusvõimalused Eestis toetanud Soome firmade konkurentsivõime püsimist tänu naaberriiki tulekule.
- Eesti maksukeskkond kui ettevõtlust soodustav – enne kriisi uuriti, kas maksukeskkond suudab sellisena kesta, täna on maksukeskkond tuleristsed saanud, mistõttu usaldus on suurem.
- Lühike vahemaa – kompetentside jagamine erinevates asukohtades – Soomes ja Eestis erinevates asukohtades asuvate tootmis- või arendusüksuste vahel on võimalik suhteliselt väikese ajakulu ja kuludega teadmisi ja inimesi vahetada.
- Keelest arusaamine võrreldes Eesti või Läti ja Läti või Soome puhul – loob olulise eelduse kompetentside vahetamiseks. Seda eriti oludes, kus Soomes on spetsiifilisi regulatsioone lisaks EL regulatsioonidele rohkem.
- Teenuste osutamine Eestis – mitte Eestist ei minda ära, vaid minnakse odavamalt teenust saama Eestisse. Seeläbi on teenuse ostja Soomest saanud soodsama teenuse, eestlane saab elada kodus, ta saab veidi väiksemat sissetulekut, aga rohkem kui ilma eksportkliendi teenindamata.

Kokkuvõtavad tsitaadid:

Algselt me välja ei rääkinud, et tegemist on Eesti ettevõttega. See oli küll kirjas koduleheküljel. Samas praegu räägime selle kokkusaamisel välja, sest me ei taha, et kliendile tuleks üllatusena, et ta peab Eestisse sõitma. Operatsioonile jõuavad need, kellele see on vastuvõetav. Meie usalduse võitmine toimib viisil, et tuleb näidata, et meil on tipp tehnoloogia ja tipp tasemel koolitatud arstid. Tagasisidena on päris mitmed kliendid ütelnud, et said parema kogemuse kui ootasid. Nad ka ootasid, et maksavad vähem ja saavad vähem, aga tegelikult said rohkem.

Helsingis kui linnas on märksa rohkem Skandinaavia hõngu – valikut või disainipoode.

Eelarvamusvaba – soomlane on kinni vanas, siin on kui vastandumine dünaamiline – aeglane. Teisalt kiire teeb rohkem vigu, Soomes planeeritakse nii hästi, et ei jõuta ära teha. Eestis tehakse, aga vahel läheb nässu.

Kui Soome ettevõtted tulevad Eestisse – kas Soome kaotab seeläbi? Ma ei ütleks nii, et Soome kaotab. Ettevõtlus maksab arveid – töökohad ja tulumaks. Küsimus on selles, et mis viisil on ettevõtlus rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline. Kui tootmisettevõtte tuleb Eestisse, siis ta ei tule seepärast, et see on tore. Ta tuleb, sest tal pole valikut – pole rahvuslikku või rahvusvahelist konkurentsivõimet. Kui sellega tekkib konkurentsivõime, sealhulgas ka oskusteave tuleb Eestisse, siis kõik võidavad. Kui inimene jääb töötuks, siis ta peabki jääma, sest tema kompetentside vastu pole nõudlust. See pole päris nii, et paneme Soomes tehase kinni ning on tore.

Samuti toetab ühist tööd soome keele oskus Eestis. Lätlane aru ei saa. Meil sellist näidet pole, aga Eestist pärit konkurentidel on näide Soomest, kus soome keeles toimunud töökoosoleku järgselt küsis lätlane eestlaselt, et ma tulen sinu poolt Tallinnast läbi, räägid mulle, mis koosolekul toimus.

Kaksiklinnad Tallinn ja Helsingi veel pole. Väga palju on erinevusi, eelkõige mentaliteedis. Soome tiksub rahulikult, meil siin toimub rohkem. Ettevõtlust alustada ja midagi teha, selleks on Eesti riik loonud väga head tingimused. Soomes ettevõtte asutamisel on vaja hulk dokumente, internetis ei ole midagi. Selles osas on Eesti ees ja ei ole piiratud idiootsustega.

Probleemseks kohaks võib olla, et seni ei ole me aru saanud, miks Soome ei taha, et neil oleks rohkem kõrgharidusega inimesi. See peab olema pikaajaline plaan, aga me pole sellest veel aru saanud. Peab olema miski mõte, et soovitakse soomlaste õppimist välismaal.

Soomlased vaatavad kaugemale. Hiinaga seotud logistikale mõtlesid soomlased väga ammu – eriti Finnairi Aasia suunalised arendused.

Talsingi puhul võib vaadata, et mõlemad on maailmas putukad. Pole ületamatut takistust, et teineteist mõista. Saaksime vastastikku kasulikult toimida, aga nii sarnased, et päris põhjamaad, seda me pole. Objektiivselt oleme me ikka idaeurooplased.

Keelesugulus toetab kokkukasvamist. Eesti keele õpib soomlane poole aastaga kuulates. Barjäär keelega on madal erinevalt teistest riikidest.

Füüsiline vahemaa on väike. Otsused äritegevusest lähtuvad inimlikul tasandil – kas partner on siit kahe tunni kauguselt või Hiinast. Füüsiline lähedus on oluline.

Ootused majanduskeskkonna arengule

Ootused keskkonna arengule kirjeldavad eelkõige muutuseid, mille soovimist ette nähakse või mida ei soovita. Ootuste osas ilmnes neid rohkem Eesti kohta kui Soome kohta, eelkõige oodatakse avaramaid tegutsemisvabadusi. Ootused keskkonnale olid järgnevad:

- Soome suurem avanemine, aga teadvustatakse, et see juhtub aeglaselt. Soomes tegutsevad Eesti ettevõtted tunnetavad selgelt Soome turu suletust. Samas oodatakse, et sealsed regulatsioonid aegamisi muutuvad, mis võimaldab ka nendel aktiivsemalt oma tegevust laiendada, seda eriti juhul kui Soomes ostetud tütarfirma pole täpselt sarnasel tegevusalal, mida tehakse Eestis.
- Eestis maksusüsteem töötab ja jääb samaks – ootused Eesti maksusüsteemi eeliste kasutamisele. Sealhulgas koostoimele Läti ja Leedu maksusüsteemidega, et kasutada nende parimaid ühiseid omadusi.
- Eesti maksusüsteemi timmimine – võimalike huvitavate nišivaldkondade puhul maksusüsteemi kohendamine, et see muutuks atraktiivseks uutele ettevõtetele (nt finants-tugiteenused).
- Ootus, et Soome jõukad kolivad Eestisse tänu maksudele – eelduseks on mainekampaania, mis näitab Tallinna turvalisust ning väga tihedate transpordivõimaluste, eriti kopteriühendus, olemasolu.
- Odavmaa eelis Eestis kaob – odavamaa eelis on osaliselt kadunud juba täna, sest kinnisvara ruutmeeter või toormekulud on väga sarnased. Vahe on vaid tööjõukulude osas. Seetõttu muutub olulisemaks ühine arendustegevus sh viisil kus arendustegevus võib olla Soomes ning tootmine Eestis, aga jälgitakse, et sama väärtusahela erinevad ettevõtted saaksid tegutseda jätkusuutlikult.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Eesti ja Soome on mõlemad EU riigid. Mingi aja jooksul seadusruum kindlasti muutub sarnasemaks, tööjõu hinnast ja maksudest sõltuvalt läheb samuti homogeensemaks. Keelesugulus samas ei kao. Käiakse nii palju Soomes, et see hakkab olema keskmiselt tuttavam koht.

Maksupoliitika ühtlustub, kui see juhtub soomlaste kasuks, siis meil maksukoormus tõuseb ja konkurentsivõime väheneb. On hea olemasolevat säilitada. Teisalt ka praegu saab Soomes tootja elektrit odavamalt kui eratarbija.

Seadusandlikkus – soomlased on väga korralikud EL seadusest tuleneva järgmisega, samad nõuded kehtivad ka meile. Helsingi lasteaiaid ja koolid on head. Meil võidi kümme aastat tagasi lubada, et siia tuleb lasteaed ja algkool, aga seda pole.

Kuna Soome maksud on kõrgemad, siis läbi nende investeerib riik ka sotsiaalvaldkonda rohkem.

Hea oleks rakendada Soome kogemusi Venemaaga suhtlemisel. Paljudel firmadel toimub Venemaale müük läbi Soome, et piiril oleks vähem probleeme.

Kaksiklinna teema oleks hea, ehkki ma vist ei läheks kontserdile või spordiüritusele. Teisalt parema meelega lähen võistlema Soome kui Läti. Sama osavõtutasu eest saab parema teeninduse ning võistlejaid ja konkurente on oluliselt rohkem, ehkki Lätis võib seal kaheksa sõitja seas kohe poodiumikohta oodata.

Eesti ülikooliharidust võiks müüa Soome keskkoolilõpetajatele. Sealsed riiklikud ülikoolid on tasuta, aga populaarsetele aladele on väga tihe konkurents.

Vajalik oleks mainekampania kahe linna vahel, et tekitada Talsinkit. Eestile oleks seda mainekampaniat rohkem vaja, aga ka soomlastele. Näidata, et pole vargad ja pätid ja mitte ainult odav tööjõud.

5.3. Eesti ja Soome ettevõtted

Projekti lähteülesandele täiendavalt esitati küsimusi ettevõtete ärimudelite ja tegevuste taustade kohta. Sellest tulenevalt eristusid Eesti ettevõtted Soomes ning Soome ettevõtted Eestis suhteliselt selgelt. Kuigi otseselt ei olnud kavandatud järgnevate loetelude kirjeldamine antud uuringus, kajastame ta järgnevalt.

5.3.1. Soome ettevõtte Eestis

Alljärgnevalt oleme kirjeldanud Soome emafirma omanduses Eestis tegutsevate ettevõtete Tegemist on üldistatud hinnanguga, kindlasti võib leida ka teistsuguseid mudeleid, samas küsitletud ettevõtete põhjal joonistusi välja alljärgnevad elemendid. Mõneti iseloomustavad need ettevõtted ka teisi rahvusvahelisi ettevõtteid, mis ei pea lähtuma Soomest.

Eestis tegutsevat Soome ettevõtet iseloomustavad tegurid:

1. Tegutseb samas valdkonnas, milles ta tegutseb Soomes

Eestis tegutsev Soome ettevõtte tegutseb samas valdkonnas. Tegemist ei ole emavõtte tegevusega võrreldes kõrvalvaldkonnaga või kaasneva valdkonnaga, vaid täpselt samasuguse toodangu või teenuse pakkumisega, mida osutatakse kodumaal. Üldjuhul on ettevõtte saavutanud ka suhteliselt tugeva turupositsiooni, olles omas valdkonnas tugevamate teenuseosutajate või tootjate hulgas.

2. Teenindab Eesti turgu kui koduturgu, väga hästi integreerunud ühiskonda.

Ettevõtte on integreeritud Eesti tarbijate teadvusesse kui üks selgelt tavapärane selle valdkonna tugev tegutseja. Näitena võib tuua küsitletud ettevõtetest Prisma, Stora-Enso, Valio. Aga näiteid on teisi: Rakvere Lihatoöstus (HK Scan), Fazer, Leibur (Vaasan). Eesti turu kui koduturu teenindamisel võib oluline osa olla ka investeringul – varasemalt on ostetud Eestis samas valdkonnas tegutsenud ettevõtte.

3. Eestis asuv tütar teenindab suuresti Eestit, tootmise puhul müüb edasi Lätti ja Leetu, vähem Soome

Tootmisüksuse olemasolu korral müüb Soome ettevõtte Eestis suhteliselt vähem Soome (kus emafirmal enamasti on olemas tootmisvõimekus), küll aga müüb ta toodangut edasi Lätti ja/või Leetu, kus tootmine võib puududa ja on vaid müügiorganisatsioon. Ressursi kasutamise puhul rakendatakse aga kõikides riikides sama kogemust (Stora Enso puidutööstused on kõigis kolmes Balti riigis), toodangut müüakse üle maailma.

4. On oma tegevuses pigem iseseisev – töötajate koolitamine ja arendustegevus toimub Eestis. On ka erandeid, kus koolitustegevus toimub Soomes.

Tegevuses iseseisev tähendab, et igapäevane juhtimine toimub Eestis, samuti toimub töötajate koolitamine ja arendustegevus kohapeal. See on paljudel ettevõtetel ka aja jooksul muutunud. Näiteks Estravel ja Scanfil koolitavad täna oma töötajad ise ning lihttöötajal pole vaja Soome sõita, varasematel tegevusaastatel toimusid koolitused kõikidel töötajatel Soomes. Ettevõtte logistika korraldusest tulenevalt võib koolitusvajadus olla ka erinev – Prisma koolitab töötajaid Soomes. Seal on ka ettevõtte olulisim jaotuskeskus, mis teenindab kogu piirkonda.

5. Kasutab Eestis kättesaadavat tootmisressurssi või teenusressurssi, rakendades selles Soomes saadud oskuseid

Ressursi kasutamine tähendab, et kasutatakse sama piiratud vahendit, seda vahendit manipuleeritakse viisil, mis tagab müügikõlblikkuse. Näitena saab tuua telekommunikatsiooni (sagedused), samuti metsasektori (puit) või maavarade kaevanduse (maavarad). Elisa Eesti kasutab teenuste osutamisel ja väljatöötamisel jagatud kompetentse Soomega, Stora Enso rakendab puidutöötlemiseks oma rahvusvahelisi kogemusi. Mõlemal juhul on tegemist olukorraga, kus ressursi kasutuse võimaluseta Soome kogemust rakendada ei saaks.

6. Toodab Eestis (veidi odavamalt), aga mõtleb Eestis, kuidas toodet arendada või paremaks teha. Soome müügiorganisatsioon annab tagasisidet.

Eesti tundub vaid odavama tootmise piirkonnana. Eestisse tulev Lappset Grupp teadvustab, et ruutmeetri tootmispinna maksumus on sama, nagu ka seadmetel. Kokkuvõtte on tööjõukuludes. ASSI AS toodab roostevabast terasest suurkõoke, tootmise maksumus Eestis on lähedane Soomega. Arendustegevus toimub kas koostöös või siis vastavalt turu vajadusele – Valio on kaasanud Soomest projektipõhiselt konsultante, ASSI saab tagasisidet Soomest, samuti töötab välja iseseisvalt tooteid.

7. Juhtkonnas on Eestist pärit töötajad või väga pikka aega Eestis elanud soomlased (kes suhtlevad vabalt eesti keeles).

Üldjuhul on Eestis tegutseva Soome ettevõtte juhid eestlased või siis juba pikalt Eestis elanud soomlased. Eesti juhid saavad teha oma otsuseid, eesmärgiks on tagada ettevõtte terviklikkus ning vastavus algselt seatud lähteülesandele (sest Soome sama suuna tootmine on suletud) ja jätkusuutlikkus (sh töötajate püsimine ettevõttes).

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Töötajate koolitused toimuvad enamasti Soomes, et selged oleksid ettevõtte väärtused. Näiteks läks ka Eestist üks kaupluse juhataja Leetu tööle, et sinna edasi kanda meie ettevõtte väärtuseid.

Soomlastega on olnud koostöö väga hea, nad on teinud ka ettepanekuid detaili hinda vähendada, et sealsele turule paremini sobiks ning mida pakutakse sealsel turul sama hinnaga. Eesti hinnatase on täna valdkonnas jõudnud Soomele järgi. Teisalt on Soomest küsitud meie käest, et kas ikka tõstate oma töötajate palka? Ehkki Soomes on tegemist projektimüügiorganisatsiooniga, pole nendel huvi, et sobivat kvaliteeti valmistav tarnija kaoks. Samuti on Eesti firmad olulisemalt paindlikumad, sest muudatusi tootesse sisse viia saab ka viimasel hetkel, Soome firmad seda nii lihtsalt ei võimaldaks.

Asukoha küsimus on oluline – meie tegevusalas on ressursiks sagedus, mis on samas riikide omanduses ning geograafiliselt piiratud. Sagedus on füüsiline ressurss, sama asja ei saa teha mujal - kaevandus on seal kus on soon. Kui laevaliin asub Stockholmi ja Helsingi vahel, siis sa oled seal ja ei saa olla mujal.

Soomlased tulevad Eestisse, et kasutada siinset oskusteavet, odavamalt toota. Paljud tahavad toota kohalikule turule, viimasel ajal üha rohkem välismaale. Tootmine ja äriteenused liiguvad sarnaselt. Ka tugiteenustel oleks tulevikku, eelkõige finantsteenustel.

Töötajate liikumine. Kompetentside olemasolu muutub ajas kiiresti. Meie tegutseme kolmes riigis: Eesti, Soomes Venemaal. On asju, mis on tsentraalsed, teisalt osa tegevusi detsentraliseeritakse. Maailm muutub, ei saa omada ühte poliitikat, kasutame kõiki viise, mis võimaldavad muutumist. Muutuda tuleb kiiresti ja pidevalt, seega puudub ühtne kompetentsi asukoht, kõik on pidevas muutumises, sest ühel hetkel tuleb uus tehnika või uue lahenduse vajadus.

Eestis asub arendusmeeskond, oma tiim on kohapeal olemas. Arendusmeeskond korraldab ja parandab tootmisprotsesse. Valmistatavate seadmete arendus toimub klientide juures.

5.3.2. Eesti ettevõtted Soomes

Eesti ettevõtted Soomes otsivad eelkõige võimalusi kiiresti kasvada ning oma senist positsiooni parandada. Eesti ettevõtet Soomes iseloomustab:

1. Teadvustavad neid mittesoosivat keskkonda ning tegutsevad sellest tulenevalt

Eesti ettevõtted tajuvad Soome keskkonda vaenulikuna – peamiselt ametiühingutega seonduvad ja tööjõuregulatsioone, samuti vajadust kohalike sertifikaatide järele (lisaks EL sertifikaatidele). Ühiskonda tunnetatakse „paigalolekus“ võrreldes Eestis toimuvate pidevate muutustega. Ehitusturul lisandub kohapeal toimuvale kontrollimisele veel teadlikkus, et soomlasi tegelikult sellel alal sisuliselt ei töötagi, mistõttu ei saada aru, mida tegelikult taotletakse.

Seeläbi on ootused riiklike lahenduste või turu avatuse osas kõrgemad. Väga tugevalt tajutakse ka olemasolevaid konkurente ning nende huvi hoida kõike nii nagu olnud.

Samas nähakse vajadust oma edukaks tegevuseks Soomest saada juurde täiendavaid tegevusmahtusid. Sellest tulenevalt on käitunud veidi erinevalt võrreldes Eestiga – kaugemale vaatav vaade, mis ootab ka regulatiivse keskkonna muutumist ning teisalt tagasihoidlikkus tegevuses.

Tagasihoidlikkus avaldub sageli ka selles, et püütakse varjata päritolu. Kohalike ettevõtete omandamise/ühendamisel, kui see pole teenuste osutamiseks vajalik teave, siis tarbijale päritoluinfot ka ei anta. Kui see on vajalik, infot ei varjata – eriti juhtudel, kus teenus nähtavalt osutatakse Eestis, sealt lähtuvate kompetentside abil (KSA, EBS) või tooted-teenused tulevad Eestist (Metus-Est, Rand ja Tuulberg).

2. Omavad pikaajalist vaadet ja ootust Soome ärikeskkonnale

Kui Eestis tegutsetakse vaatamata majanduslangusele suhteliselt kiire kasvu ootuses – vähemalt ekspordi osas, siis Soomes kohapeal tegutsemisel on võetud rahumeelsem vaade. Põhjuseks juba eelnevas punktis toodud ebasoosiv keskkond. Teisalt omandati üleostmise korral ettevõtte võib-olla veidi ette – selleks, et kasvada tulevikus. Täna võib olla veel kasvuruumi nii Eestis kui teistes Balti riikides, mistõttu Soome tegevuskeskkonna paranedes ning kogemuste suurenedes hakatakse vaatama ka Soome suurema kohapealse kasvuootuse suunas. Seetõttu on ka asutatud ettevõtted või

tegutsemine Soomes suunatud rohkem tulevikku kui Eestis – saada sealsest turust paremini aru ning õppida, selle baasil aga mõne aja pärast tegutseda (kui tegutseda). Vajadusel kasutada saadud õppimiskogemusi aga hoopis frantsiisi alusel tegevuse laiendamiseks.

3. Otsivad oma nišši

Eesti ettevõtted otsivad Soomes oma valdkondlikku nišši, kus konkurentsiolukord oleks erinev kodumaal kogetavast. See tähendab, et osadele klientidele ollakse meelsasti valmis ütleva „ei“, neid ei soovita teenindada, sest teenuse osutamine toimub Eestis ja nende teenindus oleks kulukam kui teiste gruppide puhul. Või siis osutatakse teenust väikese erinevusega võrreldes kohalikul turul olemasolevaga.

Nišši olemasolu võib tähendada ka seda, et Soomes tegutsev tütarettevõtte alles otsib võimalust, kuidas hakata tegutsema täpselt samas atraktiivsemas valdkonnas, millega tegutseb emaettevõtte Eestis.

4. Tegutsevad Eestiga võrreldes sarnases, kuid veidi erinevas tegevussuunas

Eesti ettevõtte Soome tütarfirma tegutseb suhteliselt suure tõenäosusega veidi erinevas tegevussuunas Soomes kui ta tegutseb Eestis. Enamasti on see nii, kui tegemist on ettevõtte ostmisega. Kui Soomes asub müügiorganisatsioon või müüakse sama kompetentsi, mida rakendati Eestis, emafirmaga võrreldes tegevussuunad ei erine. Kui ostetud on ettevõtte, on ostetud ettevõtte üldjuhul samas tegevusvaldkonnas, aga müüb teistsugust toodet või teenindab erinevat klienti ehkki kasutab selleks sama valdkonna baaskompetentse. Erinevus võib tuleneda põhjusest, et täpselt sarnase profiiliga ettevõtet polnud võimalik osta või siis ei olnud tol hetkel turul veel Eesti ettevõttest tulenevate tegevuste järgi otsest vajadust. Kohapealne ettevõtte võib koguda ka turu kohta infot, et seda teavet edasises tegevuses kasutada.

5. Tootmistevõtte korral on integreerunud Soome muude tugevate tegevusharudega

Tootmisettevõtte omamise puhul on üldjuhul Soomes asuv ettevõtte tihedalt seotud teiste tootmisettevõtetega. Tootmisettevõtte valmistab ühte osa tervikpaketest, mida kasutatakse suuremahulisema lahenduse väljatöötamiseks Soomes või teises riigis asuval klientidele. Sisuliselt on tegemist klastritesse kuuluvate organisatsioonidega.

6. Teenindavad Eestiga võrreldes veidi erinevat kliendiprofiili

Kuna tütarettevõtte on teise profiiliga või siis tuleb kliendil teeninduseks sõita Eestisse, teenindatakse ka teistsuguseid kliente. Tööstusettevõtete puhul võib Soome ettevõttes valmistatav toodang olla ka kõrgema väärtusega võrreldes Eestis valmistatavaga, kindlasti on aga erineva suunitlusega. Teenindava suunitluse puhul on endale jäetud oluline õigus klienti valida.

7. Koduturg Eestis on kitsas või ebastabiilne

Kõiki intervjueritud ettevõtteid mõjutab koduturu väiksus. Samas mõjutavad välisriikidesse minekut ka koduturuga seotud regulatsioonid. Regulatsioonide mõju võib ilmneda kas nende muutumises, mis muudab koduturul tegutsemise ebasoodsamaks või siis valdkondlik turuolukord, kus suurtellija riigiga seotud tegevus on sageli ebamäärane – ehitusprojektides on soovid ebaselgelt kirjeldatud, mistõttu planeerimine ja kasumlik tegutsemine pole saavutatav.

Kokkuvõtvad tsitaadid:

Eesti edulugusid Soomes saab kindlasti ka olema üha rohkem. Eesti turg on liiga väike.

Eesti firmad, kes liiguvad Soome, lähevad sinna turu pärast.

Me ei taha väga oma Soome tegevusest rääkida. Põhjuseks on see, et oleme sealses keskkonnas liiga väike, peame koguma teadmisi turu kohta, enne kui sellest pikemalt rääkida saame. Meil on Helsingis huvi olla, kuna omandasime kohaliku ettevõtte. Seega ei läinud me orgaanilise arenguga sinna, vaid tehinguga.

Oleme Helsingis defineerinud huvid ja toote. Soomes on teine suund võrreldes Eesti või Lätiga. Tegemist on seal sisuliselt omaette valdkonnaga, mis on suuresti otsingufaasis.

Enda tutvustamiseks vajalikud rahasummad oleksid väga suured. Kohalikud teeksid samal ajal kõik selleks, et uut tulijat välja ajada.

Baltikumi turg soomlastele on oluliselt sõbralikum kui Soome turg meile.

Suhtumine eestlasesse on läbi üldise meedikuvandi, et ta on varas, pätt, prostituut, heal juhul ehitustöölaine. Ka haritum mõtleb niiviisi sisemuses, ehk siis eestlased on teise kategooria inimesed. Rootslane või ameeriklane või sakslane mõjub paremini. See mõjutab kaudselt ka ettevõtteid, kes tahavad Soome müüma minna. Suhtumisest tuleb läbi murda.

Soome tegevuskeskkond pole praegu hea. Samas on see muutumas, väikese tegijana aga ei mõjuta meie midagi. Kohapealsel turul võib aru saada, et suured võtavad neid väikeseid kärbsed tõsiselt.

Mulle on üteldud, et Soome tootmine on efektiivsem, kuna seal on nii head keskastmejuhid. Seal ei tekki tootmises seisakuid, mis Eestis tekkivad. Keskastmes on võti. Tänu kiirele arengule Eestis on kõik mõtlejad tippjuhid, keegi ei piirdu kehtasemega. Soome stabiilsus on taganud, et kompetents piirdubki keskastmejuhtimisega.

Eesti ja Soome ettevõtte puhul tulevad kasutatavas tehnoloogias erinevused sisse. Samuti on kliendiprofiilid erinevad, avalik sektor on ühine. Soome osa on keskendunud rohkem tootmise teenindamisele, Eestis sellist ostjat polegi, siin pole suurtehaseid. Eestis on ostjaks rohkem pangad ja telekomid.

5.4. Kokkuvõte

Olulisemad järeldused intervjuudest on järgnevad

- Soome turg on Eesti ettevõtetele väga lähedane, aga samal ajal suhteliselt suletud. Tegutsemine nõuab pikemat planeerimist ning potentsiaalsete klientide osas ka eelarvamustest ülesaamist. Soome tööjõuregulatsioonid häirivad kohati ka Eestis tegutsevaid Soome ettevõtteid.

- Eesti ettevõtted tegutsevad Soomes sarnases valdkonnas kui Eestis, sageli veidi erinevas, tulenevalt sellest, mis ettevõtte on kohapeal ostetud.
- Eesti turg on Soome ettevõtetele kui koduturu laiendus, milles asuva tootmisvõimekuse abil teenindatakse lisaks kohalikule tarbijale ka teisi piirkondi. Soome osalusega ettevõtted on väga hästi integreerunud Eesti majandusse tegutsedes samas valdkonnas kui koduturul.
- Eesti ja Soome täiendavad üksteist – Soome läbimõeldus ja planeerimine, Eesti riskivalmidus ja katsetamine.
- Eesti on aidanud Soome ettevõtetel ka oma konkurentsipositsiooni parandada tänu soodsamale ja vabamale ettevõtluskliimale, tööjõu madalam maksumus on sellest üks osa.
- Inimeste ja kaupade liikumine majanduste integreerudes suureneb, laevaühenduste kõrgemat maksumust on kasutajad märganud, samas hinnatakse võimalust vaid kahe tunniga Soome laht ületada. Autoga liiklejaid häirib aeganõudev väljasõit sadamatest Tallinnas ja Helsingis.
- Erinevad transpordiühendused (laevad (sh erinevad piletiklassid), lennukid, kopter), rahuldavad erinevate tarbijagruppide vajadusi, kõikide nende olemasolu on vastanute jaoks oluline.
- Integreerumiseks on oluline mõlemapoolne mainekujundus – eestlastele Soome ja Helsingi kui kultuuriürituste ja puhkusekoha suurem tutvustamine, soomlastele Eesti kui positiivsete hoiakutega turvalise ja nüüdisaegsete tehnovõimalustega riigi esitamine.

Lisa 1. Intervjueeritavad

Soome ettevõtted Eestis:

Assi AS, Raigo Merilaht

Elisa Eesti AS, Sami Seppänen

Estravel AS, Evelyn Karming

Lappset Group OY LTD, Aarno Martin

Prisma Peremarket AS, Marek Aigro

Scanfil EMS OY, Anu Savtšuk

Stora Enso Timber, Aleksandr Nadjoza

Valio Eesti AS, Lauri Betlem

Eesti ettevõtted Soomes:

Estonian Business School, Urmas Arumäe

Filter AS, Kaja Kutman

Harju Elekter AS, Andres Allikmäe

KSA Silmakliinik OÜ, Helen Rea

LHV Pank AS, Rändy Hütsi

Metus-Est AS, Andri Sorokin

Rand ja Tuulberg OY, Andrus Aavaste

Webmedia AS, Taavi Kotka

Yo Eesti OÜ, Urmas Türk

Üldpilt:

Sorainen advokaadibüroo, Aku Sorainen